

ANDREW G. VAJNA BEMUTATJA

SZABADSÁG, SZERELEM

Szereplők:

Fenyő Iván
Dobó Kata
Csányi Sándor
Gesztési Károly
Szávai Viktória
Huszár Zsolt

Eredeti történet:

Joe Eszterhas

Forgatókönyv:

Gárdos Éva
Bereményi Géza
Divinyi Réka

Társproducer:

Clive Parsons
Zákonyi S. Tamás

Operatőrök:

Gulyás Buda
Vecsernyés János

Díszlet:

Szabolcs János

Jelmez:

Pásztor Beatrix Aruna

Zeneszerző:

Nick Glennie-Smith

Producer:

Andrew G. Vajna

Rendezte:

Goda Krisztina

www.szabadsagszerelemafilm.hu

Bár a filmet megtörtént események ihlették, azok csupán a forgatókönyv kiindulópontjául szolgáltak. A történelmi események és helyszínek valódiak, a szereplők azonban nem.

A történet

1956. Magyarország csupán egy kis csatlósállam a szovjet blokkban, de nagyhatalom is: vízilabda-válogatottja verhetetlen. A pólós srácok a vasfüggöny mögött is az élet császárainak érzik magukat; élvezik a sikert és a lányok rajongását, magabiztosak és összetartók. Eddig egyetlen egyszer veszítettek: 1955-ben, amikor egy moszkvai mérkőzésen a bíró nem engedte őket győzni. Mindannyian a visszavágásra, az '56. novemberi melbourne-i olimpiára készülnek.

De a történelem alaposan összekavarja a terveiket. Budapesten kitör a forradalom. A csapat fiatal sztárja, Karcsi (Fenyő Iván) és barátja, Tibi (Csányi Sándor) belekeveredik az utcai eseményekbe. Eleinte csak a kalandot keresik. Karcsinak megakad a szeme egy harcias műegyetemista lányon, Falk Vikin (Dobó Kata), és a nyomában járva eljut a forradalom legfontosabb színhelyeire: ott van a Kossuth téren, majd a Rádió ostrománál is.

Ez már nem játék. A forradalom magával sodorja őt. Az edzésnél, a sportsikernél már sokkal fontosabbnak tartja, hogy az igazság oldalán harcolhasson. Kénytelen elárulni a csapatát, de új, hű társakat talál: a pesti utca hőseit; és ami a legfontosabb számára, Vikit.

Október végén a forradalmárok azt hiszik, harcuk és áldozataik nem voltak hiábavalók, ezért a lány rábeszéli Karcsit, hogy utazzon mégis a többiekkel, képviselje az olimpián az új Magyarországot. Mire a srác rájön, hogy a forradalom kudarcra van ítélve, már nem tud visszafordulni. Kénytelen sorsára hagyni szerelmét, és ha már nem harcolhat, teszi, amihez a legjobban ért: a medencében szerez dicsőséget hazájának.

Így kerül sor 1956. december 6-án az elődöntőre. Otthon T-34-esek rombolják le a barikádokat, itt a magyar vízilabdások néznek szembe a szovjetekkel. Karcsi és csapattársai most megmutathatják a világnak, hogy ez a kicsiny nép nem hagyja magát legyőzni.

A film eredete

Andrew G. Vajna az Amerikában élő és dolgozó, magyar származású filmproducer, bár pályája legnagyobb sikereit Hollywoodban érte el, sosem szakadt el teljesen hazájától. 1989-ben Joe Eszterhas forgatókönyve alapján készítette a szintén magyar történelmi sorskérdésekkel foglalkozó **Music Box** című filmet, melyet Costa Gavras rendezett, és melyért Jessica Lange-et Oscar-díjra jelölték. A producer, aki 1956-ban, tizenkét éves korában hagyta el Magyarországot már vagy egy évtizede szeretne a moziban tisztelni a forradalom emléke előtt, ám nagyon sokáig nem találta meg azt a történetet, amellyel igazán megragadhatná és izgalmas, átélhető formában mutathatná be az akkori eseményeket.

„1956 az életem talán legfontosabb fordulópontja – idézi fel a producer személyes indíttatását, – hiszen nyilvánvaló, hogy ha itthon maradok, akkor az egész életem, egész pályám teljesen másképpen alakul. A szüleim bátran és önzetlenül elindítottak a világba, egy tizenkét éves fiú kedvéért feladtak mindent, amit itthon már megteremtettek maguknak. Egyedül léptem át a határt, ők 2 héttel később, december 24-én követtek. Véletlen egybeesés, hogy pont december 6-án indultam el Magyarországról: azon a napon – ahogy ezt jóval később megtudtam –, amelyiken a magyar vízilabda-válogatott a szovjet csapattal vívott véres elődöntőt Melbourne-ben. A személyes élmények meghatározók ugyan, de felnőtt fejjel azt is tisztán látom, hogy e kis ország történelmében milyen fontos szerepet játszik az a hónap. Hiszen elsőként harcoltunk fegyverrel a szovjetek ellen, és legalább kis részben, de talán ekkor indult el az a hosszú folyamat, amely harminc évvel később az egész kommunizmus összeomlásához vezetett – és így hozzájárult a modern Európa átalakulásához. Szeretném, ha a magyar fiatalság büszke lenne a saját múltjára, remélem, ez a film segít majd, hogy érzelmileg átélje azt, amin a nagyszülei átmentek.”

A producer tehát régóta készült a téma feldolgozására, ám az, hogy ez milyen formában válhat vizuális élménnyé, sokkal később vált világossá. Az inspirációt végül a **Csoda a jégen** (Miracle) című film adta.

„A SZABADSÁG, SZERELEM alapja két párhuzamos történelmi esemény: ugyanakkor, azalatt az idő alatt zajlott a Melbourne-i Olimpia, mint amikor itthon kitört, majd elbukott a forradalom – mondja Andy Vajna. – A **Csoda a jégen** csak azt mutatta meg nekem, hogy egy sportolókról szóló film is lehet egyszerre felemelő és izgalmas. A többi már a Joe Eszterhas barátommal való hosszú beszélgetésekből alakult ki.”

Vajna ötletét Eszterhas újabb dramaturgiai szempontokkal gazdagította, az ő ötlete alapján került a sztoriba a szerelmi szál. A forgatókönyvíró hamar meggyőzte a producert, hogy a sportoló és az egyetemista lány kapcsolata teheti emberivé és átélhetővé a két világ – a forradalom és a sport – találkozását.

„Sok beszélgetés, egyeztetés után Eszterhas megírta a forgatókönyv alapját, majd három magyar forgatókönyvíróra kértem fel arra, hogy tovább finomítsák a történetet – számol be a filmkészítés korai szakaszáról Vajna –: Bereményi Gézá, Eva Gárdost, akivel az **Amerikai rapszódia** (American Rhapsody) című filmet is együtt készítettük, valamint Divinyi Rékát. A végső változatot és dialógusokat Réka alakította ki.

„Nagyjából 2005 novemberében olvastam először a forgatókönyvet – emlékszik vissza Divinyi Réka. – Goda Kriszta ajánlott Andy figyelmébe, ő hívott fel, és én természetesen minden további kérdés nélkül igent mondtam. Egy ilyen típusú filmből nem marad ki az ember. Novembertől a forgatásig folyamatosan írtam, sőt, még a forgatás közben is szükség volt változtatásokra. Nem találkoztam még producerrel, aki ennyire tudta volna, mit akar. Andy és Kriszta addig íratta át velem a dialógusokat, amíg mindketten elégedettek nem voltak. Még életemben nem írtam ennyiszor újra semmit.”

Összeáll a csapat

Goda Krisztina, a film rendezője 2005 őszén vállalta el a forgatás irányítását: addigra már elkészült első, azóta nagy sikert aratott vígjátéka, a **Csak szex és más semmi**, de még nem került sor a bemutatására.

„Andy kért fel a rendezésre – meséli a rendezőnő. Több rendezővel találkozott, magyarral és amerikaival egyaránt, sok szakmabelinek mutatta meg a forgatókönyvet, és végül engem bízott meg a munkával. Számomra kihívás volt ez a film és nagyszerű szakmai lehetőség arra, hogy egy ilyen méretű, bonyolultságú produkcióban kipróbálhassam magam.”

A producer is úgy emlékszik, hogy hosszú keresés során jutott el választott rendezőjéhez.

„Krisztinát már régóta ismerem – mondja Vajna –, de tulajdonképpen csak akkor értettem meg milyen tehetséges rendező, amikor még valamikor a premier előtt, megnézhettem a Csak szex-et. Sokat gondolkodtam azon, ki volna számomra az ideális munkatárs, és nem döntöttem könnyen, egyrészt azért, mert ezt egy nehéz, bonyolult filmnek gondolom, ahol meg kell teremteni és fenn kell tartani a színészi teljesítmény és a látványos akció kényes egyensúlyát, másrészt mert ez számomra nagyon személyes ügy.

Ahogy újra és újra áttekintettem a lehetséges direktorok listáját, a kör egyre szűkült, és végül egyértelművé vált: Krisztina a legalkalmasabb ember a feladatra.”

A producer az első pillanattól biztos volt benne, hogy a témából magyar filmet kell készítenie. Bár jó néhányan tanácsolták neki, hogy a későbbi kereskedelmi siker érdekében amerikai színészekkel, angol nyelven kellene forgatni, ő ragaszkodott hozzá, hogy hazai helyszíneken és stábbal, hazai színészek szereplésével kerüljön filmre a történet. A színészek többfordulós szereplőválogatás során, komoly munkával szerezték meg a felkérést.

„A szereplőválogatás során folyamatosan egyeztettem Krisztinával – idézi fel a tavalyi eseményeket a producer. – Közös döntöttünk mindenről, bár Fenyő Ivánnal még Los Angelesben ismerkedtem meg, és már ott említettem neki, hogy vegyen részt a film castingján, és Dobó Katát is én javasoltam, de ő mindig része volt a készülő produkciónak.”

Bár Fenyő Iván már tavaly novemberben a zsebében érezte a felkérést, utóbb kiderült: a szerep elnyerése komoly munkát kíván.

„Andy valóban még Los Angelesben hívott fel, ott mesélt az '56-os olimpiai vízilabda-meccsről, amiről addig, őszintén szólva, sosem hallottam” – meséli Fenyő Iván, aki akkoriban az Oscar-díjas Sam Mendes **Bőrnyakúak** (Jarheads) című filmje egyik szerepe miatt tartózkodott Amerikában. A színész még ott kapta meg a film forgatókönyvének egy korai változatát.

„Az a forgatókönyv nagyon sok mindenben különbözött a végső változattól – mondja Fenyő Iván –, de már akkor úgy gondoltam, hogy mindenképp benne kell lennem, mert nagyon jó film lehet belőle.”

Ahhoz azonban, hogy tényleg eljátszhassa Karcsit, a magyar válogatott fiatal sztárját, még egy kétfordulós válogatáson kellett túljutnia. Amerikában videofelvételek készültek róla, és a rendező ezek alapján döntött úgy, hogy szeretne személyesen is találkozni vele. Erre már Magyarországon került sor, csak ez után derült ki, hogy a Katona József színház fiatal színésze alakíthatja Szabó Karcsit.

„Legtöbbet a két férfi főszereplőn, a Karcsi-Tibi pároson gondolkodtam – mondja a rendező. Fontos volt, hogy jól kiegészítsék, ha kell ellenpontosítsák egymást, és érezzük, hogy régi barátok. Legalább negyven tehetséges, fiatal színészt hívtunk be próbafelvételre.”

„Amikor befejeztük a Csak szex forgatását – emlékszik vissza Csányi Sándor, aki Tibit alakítja a filmben –, viccesen azt mondtam Krisztának, ne búcsúzkodjunk, biztosan fogunk még együtt dolgozni. De arra azért nem számítottam, hogy egy évet sem kell várunk a következő közös filmre.”

Bár egy Elia Kazantól származó szállóige szerint a forgatókönyvvel és a szereposztással a film hetven százaléka el is készült, a SZABADSÁG, SZERELEM castingjára alig néhány hét jutott.

„Mivel a filmet a forradalom ötvenedik évfordulóján mindenképpen be szeretnénk mutatni, a legfontosabb munkafázisok idején sem hagyhattunk magunknak időt a hosszú töprengésre, bizonytalankodásra, mindent fokozott tempóban csináltunk – emlékszik vissza Goda Krisztina. A számtalan színész kiválogatása és egyeztetése legfeljebb két-három hetet vett igénybe.

„A próbafelvételeket természetesen átbeszéltük Andyvel, de a szereposztásban szinte teljesen szabad kezet adott.”

Dobó Kata nagyon komolyan vette a lehetőséget. Lázár Kati segítségével készült fel a szerepére, és a forgatás megkezdése előtt pár héttel próbálni kezdett a rendezővel.

Ahogy közeledett az első csapó ideje, nap mint nap találkozott Fenyő Ivánnal, Csányi Sándorral, Szávai Viktóriával és az összes fontosabb szereplővel: a csapat olyan komolyan vette a próbákat, mintha egy színházi premierre készültek volna. Mire a forgatás megkezdődött, már összeszokott társulattá formálódtak. „A forgatókönyv jó néhány változatát elolvastam, úgyhogy tanúja voltam annak, ahogy változnak, fokozatosan egyre pontosabb formát kapnak a figurák – meséli a színésznő. – Fantasztikus karakterek alakultak ki végül, Viki nekem igazi álomszerep: hiszen nincs jobb egy színésznőnek, mintha egy filmben ezerféle érzelmet mutathat, bonyolult állapotokat, változásokat játszhat el.”

A szereposztási folyamat Szávai Viktória számára sem volt több két hétnél. A decemberi felkérés január elején szerződéssé változott.

„Felhívtak a produkciótól, mondták, hogy Dobó Kata barátnőjét kellene eljátszanom, azt feleltem, szívesen megpróbálnám, és másnap már találkoztam Krisztával, akivel egyébként elég rég ismerjük egymást. Megcsináltam egy jelenetet, utána hosszan beszélgettünk, és valahogy éreztem, jó voltam, itt minden rendben lesz. Csak ezután kaptam meg a forgatókönyvet, mármint az akkori változatát. Attól kezdve minden újabb variációt elküldtek, és én nagy lelkesedéssel olvastam végig valamennyit: még az sem bántott, hogy néhány jelenetemet időközben kihúzták.”

Huszár Zsolt is szinte gondolkodás nélkül mondott igent a felkérésre: már a történet első, rövid összefoglalója magával ragadta; rögtön az első telefonhívást követően biztos volt benne, hogy nagyon élvezné a szerepét.

„Kicsit idősebb vagyok, mint amilyenek eredetileg írtak – vallja be Huszár Zsolt –, emiatt aztán Krisztával már a válogatás során arról beszélgettünk, hogy ezt a helyzetet nem elmaszkírozni, hanem használni kéne: ez a fiú érettebb a többiekénél, és amikor kitör a forradalom, éppen emiatt válhat a csoport egyik vezéralakjává. A megoldás kézenfekvő volt: Gál Jancsinak ez a harmadik egyetemem.”

Dobó Kata könnyen azonosult a szerepével, a barátnőjét alakító Szávai Viktória viszont a sajátjától egészen különböző karaktert játszik.

„Szerintem, ha az ember ismeri és átérzi a történelmet – és most főleg '56-ot – könnyen felidézi magában azokat az indulatokat, amik Vikit is mozgatják – mondja Dobó. – Aki indulatos, az pedig változtatni is akar, nem elégszik meg a rosszal, tenni akar, és hisz benne, hogy egyetlen emberen is sok múlhat. Ezek azok az alapérzések, amelyek Vikit a forradalomba sodorják: hogy azután persze még nagyon sok minden történjék vele.”

„Én viszont azért szerettem a figurámat, mert egészen más, mint én vagyok – teszi hozzá Szávai Viktória. – Tőlem távol áll a forradalmi szellemiség, nem szoktam karakánul kiállni, sokszor olyankor is hallgatok, amikor érzem, hogy meg kellene szólalni. Eszter viszont – barátnőjével Vikivel együtt – mindig az elsőik között van, remek érzékkel méri fel a helyzetet, és azonnal lép. Az életben én erre képtelen lennék. Irigylem tőle a merészségét.” Arra a kérdésre pedig, hogy mennyire tetszik neki a forgatókönyv, a fiatal színésznő így válaszol: „Én gyakorlatilag végigbőgtem a könyvet.”

„Nem bántam meg, hogy fejest ugrottam a filmbe – mondja Huszár Zsolt. – Szerintem a film egyik legizgalmasabb szerepét játszom. Gál Jancsi azért bonyolult figura, mert bár a forradalmi történések egyik irányítója, állandó kétellyel küszködik. Nem tudja, hogy végződik majd mindez, rosszat sejt, mégsem tud nemet mondani; az események ki is csúsznak a kezéből, magukkal sodorják őt és a barátait. Bizonytalansága, döntései ennek tükrében válnak érthetővé, és ezért volt izgalmas eljárni őt.”

Andy Vajna producer bár hisz abban, hogy a fiatal filmesek izgalmas, újszerű dinamizmust hozhatnak a filmbe, azért jó néhány kipróbált régi munkatársát is felkérte. Vic Amrstrong és Eva Gardos mellett így kapott felkérést a film jelmeztervezője, Pásztor Beatrix Aruna is, aki az Amerikai rapszódia után az Elemi ösztön 2. jelmezeit is tervezte. Az Amerikai rapszódiaiban még a feladat is hasonló volt: a nemzetközileg elismert, egyik legtöbbet foglalkoztatott magyar jelmeztervezőnek akkor is az ötvenes évek világát kellett felidéznie.

Goda Krisztina számára is a csapatmunka volt a legfontosabb.

„Élmény volt, hogy annyi nagyszerű színésszel dolgozhattam. Vannak köztük a közönség által jól ismert nevek is, de sok olyan fiatal tehetséget is láthatnak majd a nézők, akiknek eddig kevesebb lehetőségük volt játékfilmben bizonyítani. Amit talán a legjobban szerettem rendezni a Szabadság, Szerелеmben, az a vízilabda csapat története volt.”

A legfontosabb figurák

Dobó Kata számára Falk Viki figurája igazi kihívás volt, a tudását eddig inkább vígjátékokban megmutató színésznő rég vágyott már egy nagyívű, drámai szerepre. „Viki számomra olyan, amilyennek lenni kellene – mondta a színésznő, akinek feltűnő, vörös haját is fakóbbra festették a szerep kedvéért. – Ő az, aki kimondja amire gondol, aki hisz benne, hogy az ember megváltoztathatja a körülötte lévő világot. Néha persze forrófejű és elhamarkodott: ahogy magát, úgy mászt sem kímél, és elég csípős a nyelve. Mindent összevetve azért szeretnék olyan lenni, mint ő. Régi drámai emlékek teszik ilyenné: számára nem kérdés, hogy a forradalom mindennél fontosabb, mert a világ, amiben él, rossz.”

„Azt hiszem, Karcsi sok mindenben tipikus konfliktusokkal találja szembe magát – véli Fenyő Iván, aki a válogatott vízilabda-csapat ünnepelt, fiatal játékosát alakítja. – A forradalom első

napjaiban még azt gondolja, hogy inkább folytatnia kell a régi életét, félti az addig megszerzett kiváltságait, a berendezett, megszokott mindennapjait. De aztán egyre közelebb kerül a tűzhöz, és egyre lelkesebb. Nála a konfliktus végül úgy oldódik meg, hogy a forradalmat választja. Nem azért, mert rettentő bátor volna, hanem azért, mert az egyik lépésből következik a másik, és lassacskán ott találja magát. És ha már ott van, tényleg bátor. Persze ebben sokat segít neki a szerelem, amit szintén a forradalom idején talál meg.” Csányi Sándor egy másik vízilabdást, Karcsi barátját, Tibit játssza a filmben. „Tibi racionálisabb alak Karcsinál – véli az ország egyik legnépszerűbb fiatal színésze. – Amíg csak poénkodnak, játszanak, ő is minden kalandban benne van, de tudja, hol a határ, és igyekszik a barátját is megóvni a túl vakmerő lépésektől. Innen nézve azt is mondhatnánk, hogy Tibi gyenge, gyáva, de lehet, hogy csak erősebb ösztönökkel bír a túlélésre. Meglepi, hogy Karcsi milyen messzire is hajlandó elmenni, és a döntő pillanatban nem engedi, hogy társa elhagyja a csapatot.”

A történelmi igazság: a forradalom

1956-ról filmet készíteni sok szempontból könnyebb, mint bármilyen más, fiktív történet moziváltozatát elkészíteni, hiszen az események tanúi köztünk élnek: a forgatásban közreműködő színészek, a stáb tagjai idősebb családtagjaikon keresztül, szinte valamennyien sok előzetes ismerettel rendelkeztek. A film az alkotók számára is sokkal több egy régi, izgalmas történetnél; mindannyian pontosan átérezték, milyen közvetlen hatással voltak és vannak az akkori események a mostani világukra. Ez persze – más szempontból – nehezítette is a munkát: a sebek, melyek ötven évvel ezelőtt keletkeztek, még nem hegedtek be teljesen.

„Mindenkinek megvan a maga ’56-os forradalma – állítja Goda Krisztina. Nincs két történész, aki pontosan ugyanúgy vélekedne az eseményekről, sajnos sok a botcsinálta hozzáértő is, de az emberek nagy része inkább érzelmileg viszonyul 56-hoz. Mi a történelmi hitelesség mellett elsősorban arra törekedtünk, hogy a nézőket érzelmileg fogja meg ez a film.”

„E munka során döbbsentem rá, hogy hiába hallottunk az utóbbi években nagyon sokat a korról, igazából nagyon keveset tudunk – véli a film dialógusainak írója, Divinyi Réka. – Számomra az volt a nagy felfedezés, hogy a korosztályom alig látja át, mi is történt igazán akkoriban.”

A szereplők közül talán Huszár Zsolt fogalmaz a leghatározottabban: „Mi hamis történelmet tanultunk: azt próbálták a fejünkbe verni, hogy ’56 ellenforradalom volt, miközben a családtagoktól, öreg barátoktól, meg egyes tanárainktól egészen mást hallhattunk. Én ott voltam ’89. október 23-án a Kossuth téren, amikor kihírdették a köztársaságot. Az akkori mámoros hangulat a mostani, filmbéli jelenet forgatása közben is eszembe jutott. És az is, hogy hányféle csalódás követte az a napot: ’56-ról is döbbenetes igazságok derültek ki azóta.”

„Én a nagypapámmal próbáltam beszélgetni azokról az időről – teszi hozzá Dobó Kata –, de sajnos az ő memóriája már megkopott, kevés dologra emlékszik, és úgy éreztem, azokra sem szívesen. Úgyhogy inkább utánaolvastam a témának, és igyekeztem nagyon sok emberrel beszélgetni az akkori élményeiről.”

Szávai Viktória számára a nagymamája volt a közvetlen forrás.

„A nagyim feje mellett egy centire süvített el egyszer egy golyó. Pest környékén lakott, de október végén épp itt járt egy barátnőjénél, és így a városban ragadt; hetekig nem tudott vagy nem mert hazamenni. Gyerekkoromban nagyon sokszor elmeséltem vele az akkori élményeit, és azóta is úgy gondolok a forradalomra, ahogy ő elmondta.”

Vic Armstrong, az akciójelenetek rögzítéséért felelős B-stáb irányítója volt talán az egyetlen a csapatban, aki nem támaszkodhatott saját vagy családi emlékekre. A film kapcsán hallott

először az 56-os forradalomról, ezért a producertől kapott jó pár órás történelmi leckék segítségével készült fel a munkájára, ezeket később az összes fellelhető dokumentumfilmmel, híradófelvétellel és több írott szakmunkával egészítette ki.

„Az én dolgom általában az, hogy a lehető leghatásosabban nézzen ki egy adott akciójelenet – mondja a szakember, aki a Terminátor- és Rambo-filmekben is együtt dolgozott már Andy Vajnával. – Többnyire kísétálok a helyszínre, hagyom, hogy „beszéljen hozzám”, összevetem a forgatókönyvben leírtakkal, és így alakítom ki a szükséges metódust: hogy hol álljanak a kamerák, milyen snittekot használjunk és így tovább. Ezúttal azonban kicsit eltért a szokásostól a feladatom: Természetesen most is hatásosnak kell lennie minden kockának, amit felvesszünk, de mivel történelmi témájú filmről van szó, a hitelességhez is ragaszkodnunk kellett. Minden, ami itt filmszalagra került, bármilyen lélegzetelállító legyen is, valóban megtörténhetett volna a pesti utcákon. Vagy talán meg is történt.”

Andy Vajna producer 18 éves barátsága, a Rambóban, a Total Recall – Az emlékmás és az Air America című filmben végzett közös munka alapján ítélte úgy, hogy ő lehet az a szakember, aki egyszerre képes olyan akciójeleneteket rendezni a film számára, melyek egyszerre hitelesek és izgalmasak. „Nem az volt Vic dolga, hogy kitaláljon történeteket, hanem élethű szituációkat kellett kreálnia: tulajdonképpen dokumentumfilmek alapján tervezte az akciókat.” – mondja a producer. – Nem volt rá szükség, hogy hozzáadjunk a valósághoz, az éppen elég izgalmas és félelmetes volt akkoriban: a régi képek, felvételek egy szétlőtt várost mutatnak, kétszáz tank égett ki a pesti utcákon.”

A történelmi igazság: a vízilabda

A történelmi hitelesség fenntartása nemcsak a budapesti utca, az utcai harcok megjelenítésekor volt különleges feladat. Speciális nehézséget okozott a vízilabda-meccsek újrarájátszása is, egy 1955-ben lezajlott moszkvai mérkőzés (az egyetlen alkalom, amikor a nemzeti válogatott veszített) és a melbourne-i elődöntő felidézése. A felvételek során a színészek és pólósok 9-10 órát töltöttek a medencében: természetesen a szokásosnál jóval melegebb vízben – bár utólagos beszámolók szerint, a víz hőfoka sosem érte el a kívánt hőmérsékletet. A színészek és a filmben játszó vízilabdázók szakmai felkészítését Benedek Tibor és Fodor Rajmund végezte: ami azt jelentette, hogy nekik is alaposan meg kellett ismerniük a témát, hiszen ma már egészen más ez a sport, mint ötven évvel ezelőtt volt. Benedek Tibor az '56-os válogatott jó néhány tagjával beszélgetett, mielőtt munkához látott volna.

„Most gumilabdát használunk, régen bőrlabdával játszottak – avat be az egyik legnagyobb különbségbe Fodor Rajmund, kétszeres olimpiai aranyérmes, világbajnok vízilabdázónk –, és ami a meccs végére nagyon megszívta magát, megnőtt a súlya és eldobni is sokkal nehezebb lett. A film kedvéért speciális labdákat gyártottak, ami bőrnek látszik, de annál jóval könnyebben kezelhető. Az első próbák után hamar rájöttünk, hogy még ezt a labdát is érdemes bewaxolni, hogy mindenki könnyebben kaphassa el.”

„De ezen kívül ezerféle apróságra kellett még figyelniük – teszi hozzá Benedek Tibor. – A szabályok is alaposan megváltoztak azóta, akkoriban nem volt támadóidő, a labdán kívül a sapkák, a felszerelés is különbözött a mostanitól. Nagyon aprólékos munkát végeztünk, sokan segítettek, Rajmi is kiváló társ volt, és végül minden szépen összejött.”

A rendező és a forgatókönyvíró elképzeléseit azonban még így is nehéz volt valóra váltani. Ahhoz, hogy a meccsek igazán látványosak legyenek, az aranycsapat tagjainak kellett színészi szerepet vállalniuk. Kiss Gergő a szovjet válogatott egyik tagját játszotta. A sportoló szöveges szerepet kapott, és hogy feladata még nehezebb legyen, oroszul kellett megszólalnia. Természetesen pólós tudására is nagy szükség volt. „Az egyik jelenet elég nehezen jött össze – emlékszik Kiss. – Egy iszonyú nagy kapufát kellett lőnöm. Olyat, hogy ne pattanjon el a labda, de a kapufa éléről pattanjon lefelé a gólvonalra, a kapu pedig

majdnem boruljon föl, mindezt a waxolt labdával, egy mozdulatból, háttal a kapunak, hirtelen megfordulva, de úgy, hogy azért ki is emelkedjem közben a vízből, szegény magyar játékosokat megfélemlítve. És persze, mivel minden mozdulatot sokszor felvettek, ugyanezt jó néhányszor, ugyanúgy.”

A vízilabdást alakító színészek kedvéért még néhány kegyes csalásra szükség volt. Amikor például Csányi Sándor lövéshez emelkedik ki a vízből, a medence aljára egy pódiumot helyeztek el, amire – a kamera számára láthatatlanul – rá tudott állni. Enélkül lehetetlen lett volna megjelenítenie a védővel való küzdelem közben azt a ravasz labdakezelést, amit egy válogatott pólós évek hosszú sora alatt gyakorol be.

A felvételek legtöbbször azonban nem filmes trükkök segítségével készült: a színészek, és a velük játszó vízilabdázók, Székely Bulcsú, Szécsi Zoltán, Kiss Gergely, komolyan vették a feladatot, és alaposan beletanultak egymás szakmájába. A kamera előtt feladatot vállaló sportolóknak csak az okozott nehézséget, hogy megszokják, az ő szigorúan katonás időbeosztásukhoz képest két beállítás között, a felvételek szünetében a lábukat lógathatják, pihenhettek. A színészek nemcsak edzésre jártak, a fizikai felkészítés szüneteiben elméleti képzést is kaptak, töviről hegyre megismerkedtek a szabályokkal, szokásokkal és a medence körüli élet mindennapjaival.

A két hónapos edzési időszak elején a lehetőségek, képességek felmérése zajlott. Az edzők, Benedek és Fodor beszámolója alapján azután néhány jelenetet át is kellett íni. Cserébe az edzéstervnek is követnie kellett a forgatókönyv változásait: Kolovratnik Krisztián az eredeti szöveg szerint a magyar csapat kapusát játszotta volna, de végül centert alakít: az utolsó pillanatban edzőinek új dolgokra kellett megtanítaniuk.

„Na, ez az, amihez filmesek kellenek – nevet Benedek. – A medencében olyan sosem történik, hogy egy kapusból két hét alatt centert neveljenek. Itt viszont megjött a kérdés, mi nekiláttunk Krisztián új típusú tréningezésének, és ő tényleg rekordsebességgel beletanult az új pozícióba. Tulajdonképpen irigylem ezt a könnyedséget.”

Fenyő Iván számára nem volt túlságosan megterhelő a heti négy edzés. Kisgyerekkora óta sportol, szinte minden sportágat kipróbált már, és mindig szakít időt arra, hogy mozogjon egy kicsit. Ha a forgatás alatt akadt egy kis szabadideje, most is úszni vagy kocogni ment. „Örök életre szóló élmény volt az olimpiai bajnok csapattal együtt dolgozni” – mondja, és nem is szeretné, ha a forgatás befejeztével megszakadna köztük a kapcsolat. Filmbéli társaival együtt azt tervezi, hogy vízilabda-csapatot szervez, a színészpólósokhoz már jelentkezett Kolovratnik Krisztián, Simon Kornél és Czapkó Antal is, de – bizonyítva ezzel, milyen jó hangulatban telt a forgatás – a válogatott több tagja is megígérte, hogy amikor ideje engedi, csatlakozik hozzájuk.

„Én soha életemben nem akartam sportoló lenni – mutatja meg szkeptikus oldalát Csányi Sándor. – Persze kalauz vagy cowboy sem: túlságosan lefoglalt, hogy a színházról álmodozzam. Úgyhogy, nekem nem volt olyan elképesztő hír, amikor kiderült, hogy a pólós srácokkal leszünk együtt. Úgy vettem: ez is egy szerep, ha kell hozzá, hát megtanulom, amit meg tudok tanulni. Fokozatosan azért kiderült, hogy a vízilabdás partnereink jó fejek, jó velük együtt dolgozni. Mármint: ázni a medencében.”

Czapkó Antal a szovjet válogatott tagját játssza a filmben. Fiatalabb korában ő is sokat sportolt, talán ezért találta meg olyan könnyen a hangot a színészkedő sportolókkal. „Nagyon jól éreztem magam a vízben. Egyrészt azért volt jó, mert kikerülhettem a színházi légkörből, kőkemény sportolók között dolgozhattam, akik, őszintén szólva, sokkal nyíltszívűbbek, közvetlenebbek, mint mi, színészek. De hát én mindig nagy vízilabda rajongó voltam, elképesztő érzés volt, hogy olimpiai bajnokokkal, legendás sportolókkal egy vízben játszhattam, forgathattam. A vízilabda Zidane-jaival dolgoztunk együtt, igazi világklasszisokkal.”

„A színészekkel való első találkozásainkban sok volt még az óvatosság – emlékszik vissza Fodor Rajmund. – Nem tudtuk, milyen lesz a munka. A végére aztán eléggé összehaverkodtunk. Nem ettek meg minket, és mi se őket.”

Czapkónak nemcsak a labdakezelés rejtelseivel kellett megismerkednie. A szerep kedvéért oroszul is tanult. „A forgatás elején kaptam Krisztától egy multimédiás CD-t, amin a filmbeli mondataim szerepeltek egy orosz anyanyelvű férfi tolmácsolásában, és nekem ez alapján

kellett megtanulnom a szövegemet. Egy hónap sajnos kevés ahhoz, hogy az ember perfekt orosz legyen, de megtettem, ami tőlem telt. A többit meg hozzátesszük majd az utószinkronban.”

Andy Vajna, a producer hosszú vívódás után jutott arra a döntésre, hogy a történelmileg egyébként mindenben hiteles forgatókönyvben szereplő sportolók ne a válogatott akkori tagjait jelenítsék meg. A forgatókönyvben szereplő figurák most már sokkal inkább a forgatókönyv-írók fantáziájának termékei, mint a valóság felidézése.

„Ebből a szempontból ez fiktív történet fiktív szereplőkkel; ugyanakkor ez nem befolyásolja az alkotók őszinte tiszteletét az '56-os csapat tagjai iránt, mindazért, amit akkor véghezvittek” – mondja a producer.

A filmes igazság

A filmes szakmában közhely, hogy történelmi mozit készíteni az egyik legnehezebb feladat. Ötven év alatt természetesen hatalmasat változott Budapest, az akkori helyszínek átalakultak, beépültek, modern épületek, transzparenszek, villanyoszlopok, vezetékek kerültek melléjük. Így a történet egyik legfontosabb helyszínét, a Melbourne-i olimpia úszó- és vízilabda stadionját, a Crystal Palace-t is rég lebontották. A feladatot külön nehezítette, hogy az október-novemberben játszódó jeleneteket márciustól májusig vették fel: a forgatás megkezdésekor havazott, majd időközben kitavaszkodott, megjelentek a fákon a levelek, kizöldült a város.

A stáb azonban dacolt a nehézségekkel. Minden jelenetet – az ausztráliai és moszkvai helyszíneken játszódókat is – Magyarországon vettek fel: a BVSC Szőnyi úti stadionjában forgatták le a melbourne-i szovjet-magyar elődöntőt és azt a részt, amelyben a győztes magyar csapat a himnusz énekli, a margitszigeti uszoda fedett részén a moszkvai jelenetet.

A „külföldi” helyszíneket magyar szakemberek formálták megfelelőre. A Budapesten forgatott anyagból csupán a medence és a játékosok maradtak, a nézőtér egy részét már digitálisan nagyobbították meg, és az épületszerkezetet is teljes egészében utólag, digitális trükkal cserélték le egy számítógépben megépített modellre. A moziban valószínűleg már senki sem ismeri majd fel az eredeti helyszínt.

A film jelentős részét kitevő, Budapest utcáin játszódó jeleneteket mind eredeti helyszínen filmezték: a Kossuth tér, a Bródy Sándor utca a Rádió előtt, a Műegyetem, a Margit-híd, a Bem szobor környéke és a Hajós Alfréd uszoda is megjelenik a filmben. Vecsernyés János, Gulyás Buda operatőrök, valamint a film látványtervezője meg tudta oldani, hogy tökéletes legyen a hatás: a film pontosan idézi az akkori világot, a néhány apróbb hibát pedig, ami benne maradt a képben, a vágóasztalnál szűrték ki. A forgatás ötven napja alatt a stáb 23 helyszínen dolgozott.

Szabolcs János, a film díszlettervezője szerint Budapesten még mindig könnyű egy ötven évvel ezelőtti történetet filmre venni: elég városrész és utca van olyan rossz állapotban, hogy a díszletes stábnak alig legyen munkája. Legfeljebb néhány új tartozékot, például légkondicionálót kellett letakarniuk, és máris kész volt a korhű hatás.

„A fő helyszíneket nem akartuk mással helyettesíteni vagy akár stúdióban felvenni: a történelmi jelentőségű részeket mindenképp eredeti helyszínen akartuk felvenni – mondja Andy. – A többi helyszínt Kriszta és a díszlettervező választotta ki, én legfeljebb fényképeket néztem, vagy elmentem velük, és jóváhagytam a döntéseiket. Bízom a választásaikban, és utólag is úgy látom, hogy ezt jól tettem.” A díszletes stáb végül hetvenféle háttérrel alakított ki a felvételekhez, ezek közül 25-30 volt komoly, nagy munka.

Az eredeti helyszíneken eredeti harci eszközök tűnnek fel. A SZABADSÁG, SZERELEM-ben hat korabeli T-34-es tank és két páncélcocsi szerepel: ezeket mindig a felvétel előtti éjszaka, egy hatalmas trailerrel, egyenként szállították a helyszínre.

A hitelességnek természetesen a legapróbb részletekre is ki kellett terjednie: a filmben szereplő negyvenkét színész és hétszáz statiszta számára a ruhások összesen több mint ötezer jelmezt varrtak és vásároltak. Az epizodisták (pl. a szegedi DISZ-es egyetemista) 2 öltözetet kapott, a főszereplők mindenből 5-6 garnitúrát. Fenyő Iván pulóveréből öt, ballonkabátjából hat készült, Dobó Kata ruhása is több váltás pufajkával érkezett a

helyszínre, hogy akkor is folytatni lehessen a munkát, ha a jelmez bepiszkolódna vagy elszakadna.

„Pár ruhadarabot múzeumtól kaptunk, a többit pedig csináltattuk, és piacon vadásztuk össze – meséli Pásztor Beatrix, aki saját bevallása szerint a turkálókban való ruhavadászatot élvezi a legjobban. -- A sportolók természetesen korabeli úszósapkát, fürdőnadrágot, tréninget és fürdőköpenyt kaptak. Sőt, még a papucs is olyan volt, ami megfelel az akkori kor papucsdivatjának”.

Az utcai harcokhoz a kellékesek ötven működő és több száz nem működő korabeli fegyvert szereztek be.

„Volt egy pillanat, amikor megijedtem. – vallja be Szávai Viktória. – Az ember ilyenkor attól fél, hogy egy ekkora horderejű produkcióban elvesznek a részletek. Ehhez képest pont az ellenkezőjét tapasztaltam, a legapróbb szösszenetre is odafigyelt valaki, akinek épp ez volt a dolga. Épp ezért az ember biztonságban érezte magát, mert tudta, hogy mindenki a saját munkájára koncentrál. Engem lenyűgöz a csapatmunka.”

A forgatásra kilátogató író is hasonló élményről számol be.

„A műegyetemi rész felvétele igazán lenyűgöző volt. Hihetetlen érzés volt ezen a helyszínen ennyi statisztát látni a korabeli ruhákban: igazi időutazás. A szüleim, pontosabban az anyukám nagyon sokat mesélt nekem erről, ugyanis ő a környéken lakott, és nagyon sok történetet tudott az októberi eseményekről, az egyetemistákról. Olyan érzésem volt azon a forgatási napon, mintha az akkori világba csöppentem volna vissza.” – mondja Divinyi Réka.”

A színészi felkészülésnek a harci kiképzés is a része volt.

„A forgatás megkezdése előtt egy napra kimentünk Fótra egy hangárba, ahol egész nap gyakorolhattunk, a lényeg az volt, hogy érezzük milyen, ha lő az ember – meséli Dobó Kata. – Itt választottuk ki azt is, hogy melyik fegyver lesz az enyém: az egész filmben azt használtam. Nálam a többtáras gépfegyver működött igazán, ami azért is érdekes, mert akkoriban a legtöbb forradalmárnál az volt, azt tudtak szerezni a katonaságtól. Könnyű volt kezelni, de persze nagyon bizarr érzés bárkire is rászegezni, még akkor is, ha tudja az ember, hogy vaktöltény van benne. Nem volt külön felkészítésünk, hiszen nem akcióhősöket kellett megjelenítenünk, hanem olyan embereket, akik nagy valószínűséggel szintén akkor fogtak először fegyvert a kezükbe. 1956-ban az utca emberének sem volt ideje felkészülni. Aki fegyverhez jutott, megragadta és használta”.

Az első fegyverpróbán Szávai Viktória is részt vett: „Tulajdonképpen gyorsan ment. Kimentünk egy hangárba Katával és Ivánnal, kipróbáltuk a fegyvereket, megnéztük, hogy kinek melyik esik legjobban kézre. Kicsit ijesztő volt, de azért élveztük.”

Huszár Zsolt nagy kedvvel emlékszik az akciójelenetekre: „Ez az, amit egy színházban sosem tapasztalhatsz meg. Száguldó Csepel teherautó, robbanó gépkocsik, égő tankok, fegyverek... Néha felidéződtek azok a pillanatok, vagy legalább valamelyest átélhettük testileg, lelkiileg, amik 56-ban lezajlottak. Élveztem csinálni őket.”

„Nekem az egyik jelenetben le kellett ütnöm Ivánt – meséli Csányi. – Sok kemény feladatunk volt a forgatás során utcán meg medencében, de ettől a jelenettől féltam a legjobban. Nem tudtam elképzelni, hogy hitelesen be tudok neki húzni akkorát, amitől ő összeesik. Azt hiszem, a végeredményre mégsem lehet panasz. Kivéve Ivánt: neki tényleg fáj.”

A filmben közreműködő összes színész egyetért abban, hogy egy akciójelenet forgatása során – hiába vették körül őket technikai és biztonsági emberek, fegyverszakértők és pirotechnikusok – épp úgy felment az adrenalin szintjük, mintha igazi utcai harcba keveredtek volna.

„Amikor például egy félig összedőlt ház romjai közül próbáltuk kilőni az oroszokat, majd fejvesztve rohantunk egy tank elöl, ami éppen áttört egy még ép házfalat, akkor nem kellett színészkednem – emlékszik vissza Szávai Viktória –, egyedül csak arra gondoltam, hogy ne legyek rossz pillanatban a rossz helyen; éljem túl a következő másodperceket.”

Bár valószínűleg nagyon mások a szempontjai, Vic Armstrong is erre a jelenetre emlékszik kedvenceként a filmből. „Az egyik kedvenc jelenetem, amit még márciusban forgattunk, amivel a filmbeli munkát kezdtem, az egyik hősnőnkkel, Vikivel (Dobó Kata), amikor sokadmagával, köztük Eszterrel (Szávai Viktória) próbál menekülni a bűvőhelyéről. Itt sokat robbantottunk és lőttünk, nagyon látványos jelenet volt és remélem, hogy a filmben is az

lesz. A másik kedvencem pedig, amit legutolsó nap forgattunk Katával, amikor a szovjet katonák betörnek a házába, és mindenfelé őt, pontosabban túlélőket keresnek.”

Természetesen vannak helyzetek, melyeket nem lehet, vagy nem érdemes hagyományos módon, kamerával rögzíteni: manapság nem készül film utólagos digitális módosítások nélkül, a SZABADSÁG, SZERELEM végső kialakításában pedig különösen fontos szerepet kap a CGI-technika. Ezzel a módszerrel teremtette Wolfgang Petersen a lenyűgöző görög hajórajt a Trójában, ez segítette Arnold Schwarzeneggert a Terminátor 3-ban, és a sor még hosszan folytatható. Az utómunka elvégzésére a nemzetközi hírnevű magyar csapat, a DigiC Pictures kapott megbízást, mely saját fejlesztésű rendszerét használta a feladatra.

Mire a forgatás elkezdődött, már a stáb minden tagja tudta, mely részletekhez lesz szükség a komputer-szakemberek segítségére: ezekhez a részekhez ők háromdimenziós, mozgó előtervet, animált storyboardot, úgynevezett previzualizációt készítettek, és a forgatáson is jelen voltak: minden szükséges beállításról nagyon sok fotót készítettek, egy snitthez – a Bem téri tüntetéshez – még helikopterről is. A felvett részeket digitalizálták, egy tévéképernyő minőségénél hétszer jobb felbontású, 2048x1556 pixeles képet hoztak létre: ez lett munkájuk alapanyaga. Mivel a Kossuth téren vagy a Bem téren nem lehetett volna annyi statisztá, ahányan eredetileg voltak, a tömeget virtuálisan teremtették meg.

„A tömegjelenetekhez rengeteg virtuális statisztát építettük meg 3D-ben – avat be Marinov Gábor, FX supervisor –. A filmben használt korabeli kellékekről, jelmezekről és néhány jellegzetes testalkatú statisztáról több száz fényképet készítettünk. A képek alapján elkészítettük a zászlók, transzparensok, ruhadarabok 3D-s számítógépes mását, és építettünk változtatható testalkatú 3D-s, virtuális embereket is. Ők töltik be a tereket. De a Bem téren játszódó jelenetben, amikor madártávlatból látjuk az eseményeket, a házak, a növények sem valódiak – ez a snitt teljes egészében a számítógépek szülötte.” A filmnyersanyagra forgatott közelképek és a komputeranimáció szabad összekombinálásából szükség szerint akár több tízezres tömeget is sikerült létrehozni, és ez tetszőleges irányból, tetszőleges fényviszonyok között volt felhasználható. Szerencsére a B-stáb operatőre, Gulyás Buda jól ismeri a komputeres technikákat, így ő is tudott arra ügyelni, hogy a DigiC Pictures munkatársait ne ériék utólag kellemetlen meglepetések.

A látvány hitelességéhez számos olyan filmtrükkre is szükség volt, mely első pillantásra a legtöbb néző számára inkább természetesnek fog hatni: a Parlament tetején látható vörös csillag vagy a Duna fölött átívelő Kossuth-híd és a rakpart mind a digitális szakemberek ügyességét dicséri.

Lett egy csapat

A SZABADSÁG, SZERELEM forgatása igazi erőpróba volt rendezőnek, producernek, színészeknek és az alkalmanként akár 600 tagot számláló stábnak egyaránt. A nagy, közös erőfeszítés következménye lehet, hogy mire a munka befejeződött, a kollégák igazi társulattá kovácsolódtak össze. A munka feszített tempóban folyt, a határidők szentnek és sérthetetlennek számítottak: egyrészt a díszbemutató időpontja, másrészt a veszélyesen közeledő tavasz miatt.

Szabolcs János és csapata folyamatosan küzdött a rövid határidőkkel, a díszlettervezőnek mégis sikerült új munkabaráttságokra szert tennie. „Az egyik legemlékezetesebb helyszín, amit megépítettünk – emlékszik a díszlettervező –, a Nagytemplom utcában kialakított főhadiszállás volt, ahol hőseink, Eszter és Viki elbújnak. Nemcsak azért emlékszem rá szívesen, mert nagyon gyorsan sikerült jó munkát végeznünk, hanem azért is, mert aznap csatlakozott hozzánk Vic Armstrong. Keményen hajtottunk, neki is meg akartuk mutatni, mit tudunk. Ő pedig kiváló partnernek bizonyult, két mozdulat után látta, hogy értjük a mesterségünk, és attól kezdve teljesen megbízott bennünk. Nagyon jó volt vele együtt dolgozni.”

Dobó Kata 8 éve ismeri Csányi Sándort, a Főiskolán találkoztak először. „Nem vagyunk ugyan ott egymás életének mindennapjaiban, de ha összehoz a sors, vagy egy munka,

olyan, mintha tegnap váltunk volna el. Imádom a humorát, és hogy mindene a színészet; nagyon jó agya van, rengeteget lehet tőle tanulni.” Fenyő Ivánnal most dolgozott először: „Ivánt korosztálya egyik legtehetségesebb színészének tartom, koncentrált, összeszedett és 100%-ban ott volt a jeleneteinkben. De nemcsak ők ketten fontosak nekem: rengeteg barátságra tettem szert az elmúlt hónapokban, majd az idő megmutatja, mennyi marad később ezekből a kapcsolatokból.”

Dobó Kata szavait Szávai Viktória is megerősíti: „Ez egy remek csapat volt. Katával és Zsolttal igazi, meghitt barátságba kerültünk, és vannak még jó néhányan, akik beoptáltak magukat a szívembe. A történet szerint mi, forradalmárok együtt járunk a műegyetemre, és egy idő után tényleg úgy is éreztem magam, mintha már évek óta ismernénk egymást. És ami nagyon váratlan számomra, mert én eddig színpadi színésznőnek tartottam magam. Azt hittem, hogy nekem ez a munkamódszer túl gyors, túl spontán. A színházban lassan, fokozatosan alakul ki mindaz, ami itt pillanatok alatt születik. Végül persze épp ezt a spontaneitást élveztem a legjobban...”

Fenyő Iván a színésztársai mellett a rendezővel is nagyon jó viszonyba került. „Olyan, mintha mindig is együtt dolgoztunk volna – mondja. – Ez az első közös munkánk, de nagyon szoros emberi kapcsolat alakult ki közöttünk és az első pillanattól fogva könnyen megtaláltuk a közös hangot. Ez szerencsére nem csak munkakapcsolat, időközben barátok is lettünk.”

A Goda Krisztával való munkára Dobó Kata is nagyon szívesen gondol vissza: „Fantasztikusan instruálja a színészeit, nagyon beléd lát, tudja, hogyan lehet a maximumon túl is kihozni belőled mindent, amit magad sem hinnél el! Bármikor gondolkodás nélkül dolgoznék Krisztával megint. Ez a forgatás igazi kihívás volt, és csak remélni merem, hogy a figurám hiteles és valóságos lesz.”

Czapkó Antal egy pofonra emlékszik a legszívesebben a filmből. „Az elég látványos jelenet lett, amikor pofon vágom Ivánt a vízben, vagy amikor a magyar és a szovjet csapat összeverekszik a medence szélén. Ezen kívül még azokat a jeleneteket szerettem, amikor dublőr nélkül forgattunk a vízben, és tényleg nekem kell úsznom, dobnom.”

Huszár Zsolt nem hajlandó senkinek elárulni, melyik volt a legnehezebb jelenete. Abban viszont egyetért Szávai Viktóriával, hogy egy műegyetemi epizódot volt a legnagyobb élmény felvenni, melyben ők ketten és Dobó Kata almát esznek. Egybehangzó beszámolóik szerint aznap fejenként vagy két kiló almát ettek meg, viszont rengeteget nevettek.

A lényegét valószínűleg a rendező fogalmazta meg a legjobban: „Szakmai fejlődésem fontos időszaka volt ez a forgatás. Rengeteget tanultam, kiváló szakemberekkel dolgozhattam együtt és nem utolsó sorban néhány igazi baráttra is szert tettem. ”

SZEREPLŐK:

FENYŐ IVÁN (Szabó Karcsi)

1979. június 15-én született Budapesten. 2003-ban végzett a Színház és Filmművészeti Egyetemen Máté Gábor és Horvai István osztályában, a diploma kézhezvétele után rögtön az ország egyik legnevesebb színháza, a Katona József Színház ajánlott neki szerződést. Azóta is e társulat tagja.

Olyan színdarabokban láthatta már a közönség, mint Csehov: Platonov, Moliere: Tartuffe, Dosztojevszkij: Az idióta, Csehov: Ivanov, Shakespeare: Szentivánéji álom vagy éppen Esterházy Péter: Egy nő. Színházi szereplései mellett filmekben is sokat dolgozik. Első filmes alakítására a **Magyar szépség**-ben (Gothár Péter) került sor 2003-ban, majd Deák Krisztina: **A miskolci boniésklájd** című alkotása következett 2004-ben. 2005-ben megkereste őt Sam Mendes, az **Amerikai szépség** rendezője, és Fenyő megkapta a **Bőrnyakúak** című film Pinkójának szerepét. A fél éves forgatás alatt nagyon jó kapcsolat alakult ki a rendező és Iván között, olyannyira, hogy a színész azt tervezi, esetleg később újra szerencsét próbál Amerikában. A forgatás és egy újabb két hónapos kinti tartózkodás között néhány hét alatt 2006-ban leforgatta Kapitány Ivánnal a **Kútfejek** című filmet.

DOBÓ KATA (Falk Viki)

1974. február 25-én született Budapesten. Gyerekkorában 3 évet élt a szüleivel Kijevben, így az általános iskola elvégzése után a Körösi Csoma Sándor kéttannyelvű gimnáziumba felvételizett, ahol felsőfokú orosz nyelvizsgát szerzett. Először az **Éretlenek** című televíziós sorozatban bukkant fel, majd a **Rózsa és Ibolya** című tévéjátékban szerepelt. 1997-ben felvették a Színház és Filmművészeti Egyetemre, Marton László osztályába, ahol Csányi Sándor, Bodó Viktor, Lengyel Tamás és Hámori Gabriella is az osztálytársa volt. Ezen kívül megkapta az igazi hírnevet és ismertséget hozó **A miniszter félrelép** egyik szerepét, Koltai Róbert, Kern András és Gáspár Sándor oldalán. Dobó Kata csupán két nap különbséggel tudta meg, hogy felvették az egyetemre és megkapta a szerepet. 1998-ban szintén Koltai Róberttel forgatta az **Ámbár tanár úr** című filmet. 1999-ben Los Angelesbe költözött, ahol több híres színész tanárral is dolgozott együtt, köztük Larry Moss-szal, aki az Oscar-díjas Helen Hunt-ot tanította a **Lesz ez még így se!**, valamint Hilary Swank-et mindkét Oscar-díjat hozó filmje előtt. A Circus Theatricals színiiskolában Jack Stehlin oktatta őt, ezután több Csehov darabban is szerepelt, valamint Patzy Rodenberg beszédtanár vezetésével Shakespeare kurzuson vett részt. A Robert de Niro nevével fémjelzett **15 perc hírnév** című filmben tűnt fel, majd Eva Gárdos **Amerikai Rapszódia** című filmjében is szerepet kapott. Egy esztendővel később a **Rollerball**ban egy orosz nőt alakított. 2003-ban az **Out for a Kill** (A professzor) című filmben szerepelt, valamint a **Helyszínelők** című sikeres TV sorozatban kapott egy kisebb szerepet. 2005-ben Goda Krisztina rendezővel készítette el a **Csak szex és más semmi** című filmet, ami nagy sikert hozott a számára. 2006-ban az **Elemi ösztön 2.** részében kapott szerepet, valamint a **Blood and Chocolate** című filmben szerepelt Olivier Martinez partnereként. 2006 nyarán újabb színpadi fellépést vállalt Magyarországon: Jordán Tamás rendezői irányítása mellett Szombathelyen szerepelt egy vásári bohózat előadásában, majd a Ruttkai Éva színházban kapott szerepet a Verebes István rendezésében készülő Molnár Ferenc: A farkas című darabjában, melynek címszereplői: Kern András és Kaszás Attila.

A színészet mellett a Magyar Hospice Alapítvány elkötelezett önkéntese.

CSÁNYI SÁNDOR (Vámos Tibi)

1975. december 19-én született Budapesten. Az általános iskola elvégzése után épületgépészeti szakközépiskolába jelentkezett, bár már akkor is inkább a színháztudományok érdekelték. Érettségi után, Csákányi Eszter tanácsára a Kaposvári Csíky Gergely Színház csoportos szereplője lett. A Színházművészeti Egyetemre csupán negyedszerre, 1997-ben nyert felvételt, Marton László osztályába. Diploma után a Krétakör Színházhoz csatlakozott, majd egy évvel később, 2002-ben a Radnóti Színházba szerződött, jelenleg is itt játszik. Játszott klasszikusokat, Molnár Ferenc, Csehov, Albee, Wedekind, Örkény, Pirandello és Goldoni; mai magyar szerzőket Hamvai Kornél, Kárpáti Péter és Tasnádi István darabjaiban. Első filmszerepét Incze Ágnes **I Love Budapest** című filmjében játszotta, azóta szerepet kapott a **Jadviga párnája** (Deák Krisztina), a **Nincsen nékem vágyam semmi** (Mundruczó Kornél), az **uristen@menny.hu** (Végh-Kálmánchelyi), a **Kontroll** (Antall Nimród), **Állítsátok meg Terézanyut** (Bergendy Péter), a **Porcelánbaba** (Gárdos Péter), **A fény ösvényei** (Mispál Attila), **Az igazi mikulás** (Gárdos Péter) című filmekben is, valamint főszereplője volt az elmúlt időszak egyik legnagyobb vígjátéki sikerének a **Csak szex és más semmi** (Goda Kriszta) című filmnek és Szabó István Mórincz-adaptációjának, a **Rokonok**-nak.

2001-ben megkapta a Népszabadság Üstökös-díját; 2004-ben a Sűgő Csiga-díjat és a Kontrollban nyújtott teljesítményéért a Filmkritikusok által a legjobb színésznek ítélt díjat vehette át, 2005-ben e szerepnek köszönhetően a brit Fringe Report őt tartotta a legjobb filmszínésznek és a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét is megkapta. 2006-ban a közönség ismét neki ítélte az ország 12 legnépszerűbb színészének járó Sűgő Csiga-díjat. 2006-ban a Vox-Car-on az év legnépszerűbb magyar férfiszínészének járó díjat vehette át.

GESZTESI KÁROLY (Telki Béla)

1988-ban szerzett diplomát a Színház- és Filmművészeti Főiskolán. Először a Thália Színház tagja lett, '90-től egy évadra Miskolcra, onnan egy évadra Szegedre szerződött. 1992 és '94 között a József Attila színház, majd négy évig a Vígszínház társulatában játszott. 1998 óta szabadúszó. 1998-ban szerepet kapott Salamon András filmjében, a **Közel a szerelemhez**-ben, azóta szinte megállás nélkül forgat, a neve elválaszthatatlanná vált a felívelő magyar közönségfilmtől. Filmjei között van a **Hamvadó cigarettavég** (2001), **Valami Amerika** (2002), **Nincs mese** (2003), **Nyócker** (2004), **Magyar vándor** (2004), **Getno** (2004), **Csak szex és más semmi** (2005), **Kútfejek** (2005), **Üvegtigris 2.** (2006), **Rokonok** (2006), **Tibor vagyok, de hódítani akarok** (2006), **Egy bolond százat csinál** (2006). Emellett tévé- és szinkronszínészként is igen keresett, és a színházhoz sem lett hűtlen: jelenleg is játszik Székesfehérvárott, Debrecenben és a budapesti Vidám színpadon.

JORDÁN TAMÁS (Karcsi nagyapja)

Az elmúlt évtizedek egyik meghatározó színpadi személyisége. 1943. január 15-én született. 1966-ban végezte el a Műegyetem mérnöki karát, de közben az ELTE Universitas Együttesének tagja volt. Később jött a 21 Színház, majd a Várszínház, 1980-tól pedig a kaposvári Csíky Gergely Színház. 1991-ben a Merlin Színház és az ott működő színtanoda alapítója és vezetője lett, 2003 óta az új Nemzeti Színház főigazgatója. Leginkább a színpadi szerepek állnak hozzá közel, de több színpadi rendezése, illetve filmbeli alakítása is emlékezetes. Fontosabb színpadi szerepei között említhetjük Molière: Zsugori uram címszerepét, Bulgakov: Mester és Margaritájának Mesterét, valamint Csehov: Cseresznyés kertjének Gájevét is. Rendezései közül Goldoni: Karneválvégi éjszaka, Jordán-Selmeczi: Szeretni kell, valamint Mórincz: Úri muriját említhetjük, József Attila Szabad ötletek jegyzéke-előadása legendássá vált.

Legutóbbi filmszerepe Koltai Róbert: **Sose halunk meg** című filmjében volt, de láthatta még a nagyérdemű a **Szerelmem**, **Elektrá**-ban, a **Szédülés**-ben vagy éppen a **Hány az óra**, **Vekker úr** című moziban.

1977-ben Jászai Mari-díjjal tüntették ki, 1986-ban Érdemes művésszé választották, 1996-ban pedig átvehette az egyik legnagyobb hazai kitüntetést, melyet művész kaphat: a Kossuth-díjat.

SZÁVAI VIKTÓRIA (Hanák Eszter)

1976. május 17-én született Budapesten. Elsőre felvették a Színház és Filmművészeti Egyetem prózai színész szakára, ahol 1998-ban diplomázott. Osztályvezető tanára Benedek Miklós volt, mesterei: Ruszt József és Valló Péter. Az egyetem elvégzése után a budapesti Radnóti Miklós Színházhoz szerződött, melynek azóta is tagja, de vendégként játszik a Nemzeti Színházban is. Párkapcsolatban él, és egy másfél éves kislány, Noémi, boldog anyukája.

Szerepei között olyan alakításokat említhetünk, mint a Hamlet Ophéliája, a Rómeó és Júlia Júliája, Csehov: Sirály c. darabjában Mása, illetve a Három nővérben Natasa. Sűgő-csiga díjas, 2002-ben társulatától megkapta az Év színésznője címet.

HUSZÁR ZSOLT (Gál Jancsi)

Huszár Zsoltot leginkább színpadi színészként ismerhette meg a nagyközönség. A 36 éves színész az Új Színház társulatának tagja. Játszott az Othelloban, a Rokonokban, Shakespeare: Rómeó és Júliájában, a Szentivánéji álomban, valamint a Turandot-ban is. Első filmes alakítását a **Nincs mese** (2003) című moziban nyújtotta, majd 2004-ben a nemzetközi díjakban is részesült **Antik** (Báthory Orsolya) című kisjátékfilmben láthattuk. 2005-ben ismét kisjátékfilmben kapott szerepet, Sopsits Árpád a **Forgásában**.

KOLOVRATNIK KRISZTIÁN (Frank)

1977. május 15-én született. A középiskola elvégzése után 1995-től a Színház- és Filmművészeti Egyetem hallgatója, ahol Nagy Ervinnel és Hujber Ferencsel járt egy osztályba. Az Egyetem elvégzése óta a Vígszínház társulatának tagja. Szeret zenélni, többféle hangszeren is játszik, végigbiciklizte a spanyolországi Camino-utat.

Több Shakespeare-darabban is láthatta már a nagyközönség (Vihar, Sok hűhó semmiért, Lóvátett lovagok) a Vígszínház színpadán, játszott a Fekete Péter és A padlás című darabban, illetve az Óz, a csodák csodája Madárijesztőjeként. Filmben is sokat játszik: az első a **Kávéház** című TV film volt, majd az **Utolsó blues, A múzsa csókja**. 2004-ben Gryllus Dorka partnereként Steven Lovy **MIX** című alkotása következett. 2005-ben a **Morfium** című TV filmben játszott, illetve a **Miraq** című filmben, de szerepelt a **Sorstalanság**-ban és a **Max**-ban is.

2003-ban megkapta a Sűgő Csiga-díjat, melyet az ország 12 legnépszerűbb színésze kap meg.

CZAPKÓ ANTAL (Prokop)

1980. augusztus 10-én született Szolnokon. A Színház és Filmművészeti Egyetemen 2004-ben diplomázott, ezután visszatért szülővárosába és 2004-től a Szolnoki Szigligeti Színház tagja, ahol olyan szerepekben aratott sikereket, mint Marcel Proust Az eltűnt idő nyomában alapján készült darabban a menedzser figurája. A budapesti Thalia Színházban Happy figuráját alakította Az ügynök halálában. Később ugyanebben a színdarabban Bif szerepében láthatta a közönség az Ódry Színpadon, ahol feltűnt még Dosztojevszkij-Wesker, a Lakodalom című darabjának Fácán figurájában, és Viggo Schiweként Enqist: A Tribádok éjszakájában. Változatos pályaképét hűen példázza, hogy feltűnik olyan zenés darabokban is, mint a Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról, de Othellóként is megcsillogtatta már tehetségét. A filmvásznon igen korán, 22 éves korában tűnt föl Jancsó Miklós **Kelj fel, komám, ne aludjál** című filmjében, de az igazi filmes áttörést a **Csak szex és más semmi** Alijának szerepe hozta számára.

Szabadság, Szerelem szereposztás

Szabó Karcsi - Fenyő Iván
Falk Viki - Dobó Kata
Vámos Tibi - Csányi Sándor
Telki (edző) - Gesztesi Károly
Karcsi anyja - Bánsági Ildikó
Karcsi nagyapja - Jordán Tamás
Hanák Eszter - Szávai Viktória
Gál Jancsi - Huszár Zsolt
Ács Imi - Keresztes Tamás
Feri bácsi - Haumann Péter
Józsika - Gábori Dániel
Kardos /vízipólós/ - Marton Róbert
Abonyi (Báró) /vízipólós/ - Simon Kornél
Frank /vízipólós/ - Kolovratnik Krisztián
Prokop /vízipólós/ - Czapkó Antal
Veres (Béci) /vízipólós/ - Szécsi Zoltán
Peták /vízipólós/ - Székely Bulcsú
Misurin /vízipólós/ - Dr. Kiss Gergely
Borakov /vízipólós/ - Paján Viktor
Pizsov /vízipólós/ - Vári Attila
Poljakov /vízipólós/ - Biros Péter
Lukics /vízipólós/ - Gergely István
Zurov /vízipólós/ - Bárány Attila
Ónódy /vízipólós/ - Wiesner Alex
Földi /vízipólós/ - Fábry József
Nemes /vízipólós/ - Balatoni Máté
Sárosi /vízipólós/ - Kaszper Gábor
Jasvin (orosz edző) - Horváth Ákos
Nagy Imre - Schwimmer János
Balázs atya - Végh Péter
DISZ-es - Schmied Zoltán
Lacika - Iván Ármin
Sebhelyes ÁVH-s - Dózsa Zoltán
Szegedi diák - Haumann Máté

A STÁB:

ANDREW G. VAJNA (producer)

Budapesten született, 1956-ban tizenkét éves korában hagyta el Magyarországot, azóta a nemzetközi filmipar egyik legtapasztaltabb és legelhivatottabb szakembere lett, legendás filmek fűződnek a nevéhez. Azzal alapozta meg karrierjét a szórakoztatóiparban, hogy mozikat vásárolt meg a Távol-Keleten, majd 1976-ban Mario Kassarral közösen megalapította a Carolco Picturest, ami elsősorban finanszírozásra és nemzetközi terjesztésre specializálódott, és pár éven belül az egyik vezető független produkciós cég lett. Vajna 1982-ben megalapította az American Film Marketing Associationt, aminek elnöke is lett. Ugyanebben az évben jelent meg a Carolco az első saját gyártású filmmel, ami bombaként robbant a mozikban világszerte, ez volt a **Rambo – Első vér**, Sylvester Stallonéval a főszerepben. 1985-ben mutatták be a második részt (**Rambo – Első vér 2.**), ami több mint 300 millió dolláros bevételt hozott.

Vajna olyan világsikerek executive producere volt, mint az **Angyalszív**, **Rambo 3.**, **Johnny, a jóarcú**, **Zenélő doboz**, **A Hold hegyei**, **Az Emlékmás**, **Air America**, **Hajszál híján**, **Jákob lajtorjája**.

1989 decemberében Vajna otthagyta a Carolcot, és megalapította a Cinergi Productionst, ami finanszírozással, gyártással és terjesztéssel foglalkozott. Üzleti terveinek részeként a Walt Disneyvel kötött egyezséget filmjeinek észak- és dél-amerikai terjesztésére. Vajna stratégiája az volt, hogy tehetséges csapatot gyűjtsön maga köré hosszú távú együttműködésre, és évente legyártson 2-4 nagyjátékfilmet, aminek a jogait előre eladja a tengerentúlon, és a pénzt visszaforgatja a projektekbe.

A Cinergi első produkciója a **Medicine Man** című film volt 1992-ben, Sean Conneryvel a főszerepben. Ezt hamarosan követte a többi produkció: **Tombstone - Halott város**, **Reneszánsz ember** (Renaissance Man), **Az éj színe** (Color of Night). 1995-ben mutatta be Vajna a **Die Hard**-széria harmadik részét **Az élet mindig drága** (Die Hard: With a Vengeance) címmel, ami több mint 365 millió dolláros bevételt hozott. További címek a cég produkciói közül: **Dredd bíró** (Judge Dredd), **A skarlát betű** (The Scarlet Letter), amit Nathaniel Hawthorne regényéből a kétszeres Oscar-díjra jelölt Roland Joffe rendezett, **Nixon** az Oscar-díjas Oliver Stone-tól, ami négy Oscar-jelölést is kapott, valamint az **Evita**, ami az 1996-os Golden Globe-on elnyerte a legjobb film díját.

Vajna 1998-ban újra társult Mario Kassarral, és megalapították a C2 Picturest, hogy ismét olyan filmeket gyártsanak, amilyenekkel annak idején közösen írták be nevüket a filmtörténetbe. A C2 első nagyprodukciója az **Én, a kém** (I Spy) című vígjáték volt Eddie Murphyvel és Owen Wilsonnal a főszerepben, eddigi legnagyobb vállalkozása pedig a **Terminátor 3. – A gépek lázadása** (Terminator 3 – Rise of the Machines) volt, a főszerepben természetesen Arnold Schwarzeneggerrel. Már az 1956-os játékfilm tervét vetítette előre, amikor Quentint Tarantio és Lucy Liu mellett elvállalta a témát feldolgozó dokumentumfilm executive producerségét: **A szabadság vihára** (Freedom's Fury) író-rendezője Colin Keith Gray, operatőre pedig Megan Raney Aarons volt.

GODA KRISZTINA (rendező)

Az angol állami filmfőiskola, a National Film and Television School filmrendező szakán szerzett diplomát, majd HBO-ösztöndíjjal elvégezte a UCLA (University of California, Los Angeles) forgatókönyvírói szakát. Angliában, Amerikában és Magyarországon több díjnyertes rövidfilmet és reklámot rendezett, sorozatokban, sitcomokban dolgozott. Első rendezése a **Játékidő**, illetve az **Autós történet** volt (1996), majd 2000-ben a **Horvát szindróma** című dokumentumfilm. A **Csak szex és más semmi** (2005) volt az első nagyjátékfilmje, melynek – Divinyi Rékával együtt – a forgatókönyvét is írta. A film 2006 legnézettebb magyar vígjátéka lett, bemutatója óta több mint 430 ezren váltottak rá jegyet. A Merlin Színházban David Auburn: Egy bizonyítás körvonalai című alkotás rendezése is a nevéhez fűződik. A 37. Magyar Filmszemle zsűrije 2006-ban neki és Divinyi Rékának ítélte a legjobb forgatókönyvírónak járó díjat.

JOE ESZTERHAS (forgatókönyvíró)

1944. november 23-án született Csákánydoroszlón. 6 éves volt, amikor a családjával Clevelandbe költöztek. Itt végezte el a Cathedral Latin High School-t, majd írni kezdett. Írás szeretetét édesapjától örökölte, aki több mint 30 magyar nyelvű történelmi regény írója. Írt a híres Rolling Stone magazin számára is, majd a Cleveland Plain Dealer számára írt filmes cikkeket, így került a filmek közelébe. 1975-ös „Charlie Simpson’s Apocalypse” című prózájával a National Book Awardra jelölték. Első filmes munkája a Sylvester Stallone főszereplésével, Norman Jewison rendezésében készült F.I.S.T., melyet 1978-ban írt. Ezután következett az 1983-as Flashdance, melynek társ-forgatókönyvírója. Többször dolgozott már együtt Andy Vajnával, első közös munkájuk az 1989-es Music Box, majd utána következett az igazi sikert és hírnevet hozó **Elemi ösztön** (Basic Instinct) 1992-ben, melynek második részét 2006-ban készítette el közösen Vajnával. Az Elemi ösztön első részéért kapott 3 millió dollár akkora összeg volt, hogy abban az időben egyedinek számított. Andy Vajnával 2004-ben kezdett el dolgozni a Szabadság, Szerelem című filmen: ő írta az eredeti forgatókönyvet, melyet azután magyar kollégái adaptáltak és fejlesztettek tovább.

GÁRDOS ÉVA (vágó/forgatókönyvíró)

A Vörös Kereszt menekültjeként érkezett Amerikába és olyan alkotók mellett gyakornokoskodott, mint Hal Ashby vagy Francis Ford Coppola: végül keresett vágó lett a szakmában. A következő produkciók elkészítésében vett részt: „Bastard Out of California”, **Agnes Browne, Törzsvendég** (Barfly), „Valley Girl”, **Maszk, Telihold alatt** (Under The Cherry Moon), **A miniszter félrelép.**

A gyilkosok köztünk vannak (Murderers Among Us: The Simon Wiesenthal Story) című HBO produkcióban végzett munkájáért elnyerte a Cable ACE (Amerikai rendezők szövetségének televíziós díja) legjobb vágónak járó díját. Legutóbbi munkája az „In the Time of the Butterflies” volt Salma Hayek főszereplésével. 2002-ben Andrew G. Vajna executive produceri segítségével készítette el rendezői debütálását: az **Amerikai rapszódia** (American Rhapsody) saját, díjnyertes forgatókönyve alapján, Nastassja Kinski és Scarlett Johansson főszereplésével készült.

BEREMÉNYI GÉZA (forgatókönyvíró)

Író, forgatókönyv-író, dalszövegíró, színházi és filmrendező, jelenleg a zalaegerszegi Hevesi Sándor színház művészeti vezetője, a színház örökös tagja. 1970-ben, abban az évben, amikor diplomát kapott az ELTE olasz-magyar szakán jelent meg első novelláskötete, **A svéd király**, 1977-ben adták ki első regényét, a **Legendáriumot**.

A hetvenes évek elején találkozott Cseh Tamással, a vele közösen szerzett dalaik (melyek eleinte csak klubokban voltak hallhatók, 1978-tól lemezeken is megjelentek) kortársaik és a következő generációk számára is legendások lettek. Ugyanígy legendává vált jó néhány film, amelynek ő írta a forgatókönyvét: a **Megáll az idő** (1981), **A nagy generáció** (1986), **Meteo** (1989), a saját forgatókönyvéből rendezett filmjei **A tanítványok** (1985), **Eldorádó** (1989), **A turné** (1993), **A hídember** (2002) szintén jelentős elismerést arattak és számos díjat kaptak. Bereményi 1984-ben József Attila-díjat, 1989-ben Balázs Béla-díjat, 2001-ben Kossuth-díjat kapott; 1998-ban Cseh Tamással közösen vehette át a Pro urbe Budapest-díjat. Az **Eldorádó** 1989-ben elnyerte a Filmkritikusok díját, megkapta a Filmszemle fődíját és a Legjobb Európai Film díját.

DIVINYI RÉKA (forgatókönyvíró)

Divinyi Réka a Színház-és Filmművészeti Egyetem színháztudomány szakán 1999/2000-ben szerzett színházi dramaturg - esztéta (egyetemi fokozatú) diplomát. Osztályvezető tanára: Osztoivits Levente volt. Negyedévben az Új Színházban volt gyakorlaton, ahol a Woyzeck című darabban volt asszisztens. Az egyetem alatt a Szerencsi fel! című TV film írója, valamint a Barátok közt című sorozat forgatókönyvírója volt. A diploma megszerzése után 2000 októberében mutatta be a Mórnicz Zsigmond Színház az Árgyélus királyfi és Tündérszép Ilona című darabját, melyet íróként jegyez. 2005-ben többek között a Gózon Gyula Színházban bemutatásra kerülő Rigócsőr királyfi előadásban segédkezett, valamint Goda

Krisztinával és Heller Gáborral karöltve megírta a Csak szex és más semmi című vígjáték forgatókönyvét, melyet Goda Krisztina rendezőként is jegyez. Így a Szabadság, Szerelem nem az első közös munkájuk. 2006-ban a 37. Magyar Filmszemle zsűrije nekik ítélte a Legjobb Forgatókönyvírónak járó díjat. Emellett még több filmben is volt dramaturg, illetve forgatókönyvíró, így például a 2004-es Argo-ban (dramaturg), valamint a 2006-ban bemutatásra kerülő Tibor vagyok, de hódítani akarok című moziban (forgatókönyvíró). Munkája mellett azért a családjára is jut ideje, hiszen férjnél van és egy kislány boldog anyukája.

NICK GLENNIE-SMITH (zeneszerző)

Angliában született zeneszerző, karmester, aki elsősorban filmzeneszerzőként vált ismertté. Már a '80-as évektől kezdve olyan sikeres produkciókban vett részt zenészként, mint a Rosencrantz és Guildenstern halott vagy az Oroszlánkirály, de első igazi áttörése A Michael Bay által rendezett A szikla, amelyben Hans Zimmer munkáját segítette zeneszerzőként, karmesterként és zenei producerként. Ezentúl még olyan filmekben működött közre, mint a nagysikerű akciófilm, a Con Air, vagy az óriási közönségsikert aratott A Karib-tenger kalózái első és második epizódja. Önálló zeneszerzőként olyan filmeket jegyez, mint az A Sound of Thunder, a Lauras Stern vagy a We Were Soldiers, ezen felül pedig a franciaországi le Puy de Fou nevű vidámpark hivatalos zenéjének főkomponistája.

ZÁKONYI S. TAMÁS (producer)

A filmes gyökerekkel is rendelkező Zákonyi S. Tamás 18 éves korától rendező asszisztensként később felvételvezetőként, számos tv film, tv-játék és tv műsor közreműködője volt. 1992-ben alapított cégével (Flashback Filmgyártó Kft.) eleinte reklámokat, később tv műsorokat is készített. A Színház és Filmművészeti Főiskola gyártásvezető/producer szakának elvégzése után (1993) több jelentős filmgyártó cég munkatársa gyártásvezetőként illetve producerként (**Sawdust Tales, Dracula, Mix** stb.). Nevéhez fűződik a 2000-ben nagy sikerrel bemutatott **Egerszegi** című egész estés dokumentumfilm, mely a világhírű úszónő pályafutását mutatja be. 2004-ben a CBS Tv társaság számára Jerry Bruckheimer producer cégének megbízásából irányította, mint producer az **Amazing Race** reality show magyarországi forgatását. A 2005-ös esztendő hozta el eddigi legnagyobb szakmai kihívását, hiszen a világhírű rendező Steven Spielberg öt Oscar díjra jelölt **München** című filmjének magyarországi forgatásáért volt felelős helyi producerként.

SZABOLCS JÁNOS (díslettervező)

Sokáig a szakma legfontosabb, legpatinásabb cége, a Mafilm Szenika és az azon belül működő Design Stúdió munkatársa, jelenleg szabadúszó. Ő tervezte a **Közel a szerelemhez** (1999), a **Jadviga párnája** (2000), az **Aranyváros** (2001), a **Mix** (2004), a **Stammbuch** (2005) díszleteit, többedmagával a hazánkban forgatott Spielberg-film, a **München** (2005) művészeti vezetője volt, ezen kívül számos kiváló rövidfilm (Táltosember vs. Ikarus, Ők és a Cannes-ban díjazott Vírus) valamint népszerű televíziós produkció munkatársa.

PÁSZTOR BEATRIX ARUNA (jelmeztervező)

1958. március 2-án született Budapesten. Első nagyobb amerikai filmes munkája, melyben jelmeztervezőként vett részt, a **Drugstore Cowboy** volt 1989-ben, melyet Gus Van Sant rendezett, a főbb szerepekben Matt Dillont, Kelly Linchet és Heather Grahamet láthattuk. Majd olyan híres alkotásokban vett részt jelmeztervezőként, mint az **Otthonom, Idaho** (1991), a **Good Will Hunting** (1997), **Wonder Boys – Pokoli hétvége** (2000), a 2004-es **Hiúság vására**, vagy éppen az **Alfie** (2004) című film legújabb feldolgozása Jude Law főszereplésével. Andy Vajna producerrel már többször dolgozott együtt, hiszen Pásztor Bea volt Gárdos Éva **Amerikai rapszódia** című filmjének jelmeztervezője, valamint az **Elemi ösztön 2.** (2006) ruháiért is ő felelt.

VECSERNYÉS JÁNOS (operatőr)

A Színház és Filmművészeti Főiskolán végzett. Operatőrként a '80-as évek közepétől tévéfilmekben, majd játékfilmekben működött közre, de több reklámfilm is készített. A 2000-es években olyan sikeres magyar produkciók operatőre volt, mint Az **El Nino**, melyet 1989-ben Európa Filmdíjjal tüntettek ki, a **Mix** és Rudolf Péter rendezésében átütő közönségsikert aratott **Üvegtigris** második része. Első rendezése a 2001-ben készült **Kvartett** című film volt, melynek a forgatókönyvét is ő jegyzi, jelenleg pedig két újabb filmen dolgozik. 1999-ben megkapta a Magyar Filmszemle különdíját, a Peer Gynt fényképezéséért a Film – és Tv kritikusok díját 1988-ban, és a Gaudipolisért a Prix Italiát 1989-ben. Jelenleg a Színház és Filmművészeti egyetem professzora, a Magyar Operatőrök Társaságának és a Magyar Sajtópáholynak a tagja.

GULYÁS BUDA (operatőr)

A Színház és Filmművészeti Főiskola operatőri szakának elvégzése után több sikeres filmnek, tévéfilmnek és reklámnak volt operatőre, illetve több produkcióban felelt a vizuális és speciális effektekért. Ez utóbbi minőségében a közelmúlt két nagyszerű, és a hazai filmgyártásban kiemelkedő volumenű filmjében, a **Sorstalanságban** és a **Hídemberben** működött közre. A '70-es évek végétől számtalan tévé- és játékfilm operatőre volt, olyan közkezdvelt sorozatok, mint az Angyalbőrben vagy a Privát kopó fűződnek a nevéhez, és többek között olyan játékfilmek, mint **A három testőr Afrikában** vagy a szintén Goda Krisztina által jegyzett **Csak szex és más semmi**.

VIC ARMSTRONG (akciójelenet rendező)

A világhírű kaszkadőrszakértő és akciójelenet rendező 1946. október 5-én született az angliai Farnham Commonban. Ahogy ezt a Guinness Rekordok Könyve is tanúsítja, mára ő a világ legtöbbet foglalkoztatott dublőre. 1966-ban már Gregory Peck helyett lovagolt az **Arabeszk** (Arabesque) című filmben, és Sean Connery-t helyettesítette a **Csak kétszer élsz** veszélyes jeleneteiben. Azóta több mint ötven film kaszkadőre volt, ő Harrison Ford állandó munkatársa (sok más mellett dolgozott az **Indiana Jones**-sorozatban, a **Superman**-ben, a **Brazilban**, számos Bond-filmben is). 1979-ben **A medvesziget-akció** (Bear Island) című angol-kanadai kalandfilmben kapott először megbízást az akciójelenetek felvételeinek irányítására. Azóta több mint negyven filmben volt ő a 2nd unit director, vagyis a második stáb rendezője. Ő rendezte a **Terminátor 2 – Az ítélet napja** (Terminator 2 – Judgment Day) nyitó képsorát, az ő különleges látásmódját dicsérik sok más között a **Vörös Sonja** (Red Sonja, 1985), **Az emlékmás** (Total Recall, 1990), a **Tökéletes katona** (Universal Soldier, 1992), **Az utolsó akcióhős** (The Last Action Hero, 1993), **A holnap markában** (Tomorrow Never Dies, 1997), **A világ nem elég** (The World is Not Enough, 1999), a **Charlie angyalai** (Charlie's Angels, 2000), a **Halj meg máskor** (Die Another Day, 2002), a **Világok háborúja** (War of the Worlds, 2005) és az **MI3** (2006) akciójelenetei. 2001-ben Oscar-díjat kapott „Technikai újítás” kategóriában a zuhanást végrehajtó kaszkadőrök munkáját biztonságosabbá tevő találmányáért. Felesége, két fia és egy lánya szintén kaszkadőrként dolgozik.

Műegyetem 1956-2006

Műegyetem, 1956. október 22.

1956. október 22-én katartikus események zajlottak a budapesti Műegyetem központi épületének aulájában, a kommunista ifjúsági szervezet nagygyűlésén. Olyan események, amelyek azóta belekerültek a történelemtankönyvekbe. A Műegyetem aulájában megtartott nagygyűlés volt a kezdete az 1956-os forradalom és szabadságharcnak, közelmúltunkat és napjainkat is befolyásoló két hetének.

A forradalom eseménytörténete, krónikája helyett álljanak itt azok a pontokba szedett követelések, melyeket a nagygyűlésen jelen lévő fiatalok egyhangúlag elfogadtak, s melyek a forradalom közvetlen előzményének tekinthetők.

HATÁROZAT

Csatlakozunk a szegedi egyetemisták javaslatához és megalakítottuk az Építőipari és Közlekedési Egyetem MEFESZ szervezetét. A szervezethez a Műegyetem és a Kertészeti Főiskola jelenlévő diákjai is csatlakoztak. Az új MEFESZ feladata lesz a súlyos politikai kérdésekben a diákság állásfoglalását határozottá nyilvánítani és az egyetemi ifjúság jelenlegi megoldatlan problémáit (honvédelmi oktatás, menza, diákotthon, vasúti kedvezmény, szabad vizsga, külföldi út egyénileg is) lehetővé tételére. A MEFESZ szervezetét az egyetemi ifjúság spontán gyűlésén 4 - 5000 fő jelenlétében egyhangúlag alakította meg.

1. Az MDP kongresszus azonnali összehívása, alulról választott vezetőség, az új Központi Vezetőség megalakítása.
2. A kormány alakuljon át Nagy Imre elvtárs vezetésével.
3. Gazdaságilag és politikailag teljesen egyenrangú alapon és egymás belügyeibe be nem avatkozás
elvén álló magyar-szovjet és magyar-jugoszláv barátság megalakítása.
4. Az összes szovjet csapatok kivonását Magyarországról a magyar békeszerződés értelmében.
5. Általános, egyenlő, titkos választásokat több párt részvételével, új nemzetgyűlési képviselők választásával.
6. A magyar gazdasági élet átszervezését szakemberek bevonásával és ennek keretében a magyar uránérc
magyar felhasználásával, hozzák nyilvánosságra a külkereskedelmi szerződéseket és vizsgálják felül a
tervezésen alapuló magyar gazdasági életet.
7. Teljes ipari munkásság azonnali norma rendezését a létminimum megállapítása
alapján és a munkás autonómia bevezetését az üzemekben.
8. A beszolgáltatási rendszer felülvizsgálását és az egyénileg dolgozó parasztság támogatását.
9. Az összes politikai és gazdasági perek felülvizsgálását, az ártatlanul elítélt politikai
foglyok részére a teljes amnesztiát, illetve a hátrányba kerültek rehabilitálását.
10. Legyen nyilvános tárgyalás Farkas Mihály ügyében és Rákosi szerepének kivizsgálását,
valamint az
Oroszországban igazságtalanul elítélt és ott tartott magyarok hazahozatalát.
11. A néptől idegen címer helyett a régi Kossuth címer visszaállítását, a március 15-ét és október 6-át
nyilvánítsák nemzeti ünneppé és munkaszünetté. Új egyenruhát honvédségünknek.
12. Teljes vélemény és sajtószabadság megvalósítását, rádió is és ennek keretében
külön napilapot az új MEFESZ szervezetének. A régi káderanyag nyilvánosságra hozatalát és
eltörlését.

13. A zsarnokság és az önkény jelképét, a Sztálin szobrot azonnal távolítsák el.
14. Egymásért teljes szolidaritást vállalunk. Az egyetemi ifjúság egyhangú lelkesedéssel nyilvánította ki szolidaritását a varsói munkásokkal és ifjúsággal, a lengyel függetlenségi mozgalommal.

Az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem Nagygyűlése 1956. X. 22. MEFESZ.

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem 2006

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) 2007-ben ünnepli jogelőd intézménye alapításának 225. évfordulóját. A BME jelentős hazai és nemzetközi elismertségű, hagyományosan a gazdasághoz szorosan kötődő intézmény. Az egyetem tudományos eredményei, világhírűvé vált mérnök és pályájukat nem vagy nemcsak mérnökként kiteljesítő tanítványai révén mindig is tagja volt az európai egyetemek nagy családjának. A BME büszke arra, hogy Gábor Dénes, Oláh György, Wigner Jenő Nobel-díjas magyar tudósok a Műegyetemen kezdték tanulmányaikat. Műegyetemi hallgatóként eddig 18 sportoló szerzett olimpiai bajnoki címet, köztük az első magyar olimpiai bajnok, Hajós Alfréd is.

A BME az elit európai mérnökképző intézményeket tömörítő szervezet (CESAEER) igazgató tanácsának tagja, diplomáit a Nemzeti Mérnökszervezetek Európai Szövetsége (FEANI) az euomérnöki cím alapfeltételeként elfogadja.

Az egyetem neve és szervezete az eltelt közel 225 éve alatt többször változott, de sohasem változott a cél: a képzésben ötvözni a magas szintű elméleti megalapozottságot és a gyakorlati ismeretek oktatását a gazdasággal való szoros kapcsolat révén, hogy az intézmény Európa aktív, jelentős műszaki, természet- és gazdaságtudományi oktató-kutató központja maradjon.

Partnerség – innováció – versenyképesség : mindezek a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem olyan alapértékei, melyek biztosítják és lehetővé teszik helytállását mind a hazai, mind az összeurópai felsőoktatási térségben.

Zwack Péter – „First Aid for Hungary”

Zwack Pétert, akinek a 40-es évek végén távoznia kellett Magyarországról, Chicagóban érte az 1956-os forradalom híre. Saját bor importőr cégét irányította és az emigráns magyar labdarúgócsapat kapusa volt.

- Elsősorban a rádióban kísértük figyelemmel a forradalom híreit. Tudtam, hogy mindent meg kell próbálni azért, hogy Magyarországra irányítsuk a nemzetközi diplomácia támogató figyelmét. Akkoriban Eckhardt Tiborhoz - édesapám régi barátjához - az amerikai emigráns magyarságnak ahhoz a vezéregyéniségéhez fordultam, akinek szavára a Fehér Ház is figyelt.

Mindent elkövettünk azért, hogy a magyar eseményekre figyeljen a világ, jelentős politikusokat – köztük Henry Cabot Lodge-ot kerestük fel – abban a reményben, hogy a magyar forradalom ügye nem marad egyedül. Azokban a forradalmi napokban a chicagói rádióban beszéltem arról, hogy ott Közép-Európában, egy kicsiny ország elszánt népe ezüst tálcán kínálja a lehetőséget, hogy részt üssenek a kommunista zsarnokságon.

Amikor már látszott, hogy a forradalom ügye lényegében magára maradt, s nem állhat tovább ellent az orosz lánctalpak elsöprő túlerejének, már azon kellett gondolkoznom hogyan segíthetnénk azoknak, akik menekülnek. Kezdeményezésemre Eckhardt Tiborral közösen megalapítottuk a First Aid for Hungary alapítványt, amelynek elnökéül a volt amerikai

elnököt Hoovert , társelnökként pedig Sargeant Shrivert, a későbbi Kennedy elnök sógorát kértük fel.

A következő esztendőzt arra fordítottam, hogy Amerika városait járva szóljak a magyar üggyről és támogatást gyűjtsek a forradalom leverése nyomán Amerikába érkezők számára. Több mint 120 000 dollárt gyűjtöttünk így össze, hogy az új emigránsok életkezdését segítsük, s otthon munkalehetőséget teremtsünk számukra.

- *Az Ön számára a Szabadság, Szerelem című film személyes élete folytán többet jelent, mint sokaknak.*

- Így igaz. Az érkező emigránsok sorában olyan emberekkel találkoztam, olyanoknak segíthettem, mint Pongráz Gergely, vagy Bocskai József . A Budapestről emigrált muzsikusokból alakult, Chicagóban koncertezni kezdő Philharmonia Hungarica, s nem utolsó sorban az olimpiai aranyérmes magyar vízilabda válogatott Egyesült Államokba érkező tagjai.

Zwack Péter a távozni kényszerült gyáros, iparos dinasztiák tagjai közül elsőként tért vissza Magyarországra, majd a szabad Magyar Köztársaság első washingtoni nagykövete lett. Az emigrációban kifejtett tevékenységéért 1990 novemberében megkapta a George Washington díjat.

.....

A film koproducere a TV2

Szabadság, szerelem. Két olyan fogalom, amely ma, 2006 őszén Magyarországon a fiatalok életében alapvetőnek tekinthető. De ez nem volt mindig így. Egészen pontosan 50 évvel ezelőtt, 1956 októberében éppen olyan fiatalok, mint a mostaniak, úgy érezték, hogy a szívük csak akkor dobbanhat szabadon, ha bátor fellépéssel megdöntik a diktatórikus hatalmat és elzavarják az idegen megszállókat. Az igazság, a függetlenség, a szabadság iránti vágy heroikus küzdelemre sarkallta őket, ám harcuk kudarcot vallott. Ma 50 év után, a demokrácia 16. évében emlékezzünk 56 fiataljaira, gondoljuk át, mit tettek ők annak idején azért, hogy nekünk ma már csak emlék legyen az ő harcuk.

A ma hősei, az olimpiai bajnok vízilabdaválogatott tagjai, Goda Krisztina rendező, Csányi Sándor, Dobó Kata és még számos fiatal és idősebb művész segít nekünk abban, hogy felidézzük 1956 történéseit. A TV2 koproducerként kiemelkedő összeggel, 100 millió forinttal támogatta a Szabadság, szerelem című film létrejöttét, mert fontosnak tartja a közös emlékeztést.

Kereszty Gábor, vezérigazgató

TÖRTÉNELMI HÁTTÉR:

1953

Március 5.

Meghal Sztálin. Ezt követően a szovjet legfelsőbb vezetés jelentősen átalakul. Amnesztiát hirdetnek, az életszínvonal javítását, a könnyűipar fejlesztését, a vezetés decentralizálását ígérik.

Március 8.

A magyar országgyűlés törvénybe foglalja Sztálin halhatatlan emlékét, nemzeti gyászt rendel el.

Június 13-16.

A magyar állami és pártvezetést Moszkvába rendelik. Titkos tárgyalások során Nagy Imrét jelölik miniszterelnöknek.

Július 4.

Nagy Imre beszédet mond a Parlamentben. Új gazdaságpolitikát hirdet, törvényességet, új politikát ígér.

Július 25.

Részleges amnesztia. A Minisztertanács határozatot hoz az internálás és kitelepítés megszüntetéséről.

December 23.

Moszkvában meghökkentő gyorsasággal halálra ítélik, majd kivégzik Beriját és jó néhány, korábban az ő beosztásában dolgozó belügyi vezetőt.

1954

Január 15.

A katonai bíróság jogerős ítéletet hoz Péter Gábor és 17 társa perében.

Június 2.

Megkezdődik az '50-51. óta bebörtönzött volt illegális kommunisták és nyugati emigránsok szabadon bocsátása.

Október 23.

Megalakul a Hazafias Népfront. Elnöke Szabó Pál író, főtitkára Jánosi Ferenc református lelkész lesz. A Magyar Nemzet a HNF lapja lesz, főszerkesztője Boldizsár Iván. A szervezet alakuló ülésén Nagy Imre mond beszédet, melynek témája a nemzeti egység.

December 15.

Az MDP PB Nagy Imre távollétében határozatot fogad el a jobboldali veszélyről, az éledő nacionalizmusról, megbélyegzi Nagy Imre politikáját. Nagy Imre elszigetelése és a hatalomból való kiszorítása a következő évben is folytatódik.

1955

Március 23.

A Kossuth Klubban megalakul a DISZ Petőfi Köre.

Március 28.

Nagy Imre lemond a miniszterelnökségről.

Április 14.

Az MDP KV határozatában pártellenes tevékenység és frakciózás címén kizárja Nagy Imrét a PB-ből és a KV-ból, minden funkciójából felmentik, még megjelent műveit is betiltják. Néhány nappal később Rákosi Mátyás javaslatára Hegedűs Andrást nevezik ki Miniszterelnökké.

Május 11.

Megalakul a Varsói Szerződés.

Július 17.

Mindszenty bíboros a börtönből házi őrizetbe kerül.

November 2.

Írók egy csoportja reformokat követelve memorandumot intéz a párt központi vezetőségéhez. A szöveget Zelk Zoltán ismerteti az Írószövetség párttaggyűlésén. Az aláírók

nagy többsége később kénytelen visszavonni véleményét, sokuk ellen retorziókra is sor kerül.

1956

Február 14-25.

A Szovjet Kommunista Párt XX. Kongresszusa. Hruscsov zárt ülésen, négyórás beszédében leplezi le Sztálin bűneit. Bár a szöveg több mint harminc évig nem került a széles nyilvánosság elé, mégis hamar híre ment.

Március 27.

Rákosi Mátyás elismeri, hogy a Rajk-per koholt vádak alapján folyt le.

Május 18.

Rákosi Mátyás utolsó nyilvános megjelenése (az MDP budapesti aktívaülése)

Június 28.

Százezres tüntetés Poznanban. A karhatalom a tömegbe lő, az esetnek több mint 100 halálos áldozata van.

Június 30.

Az MDP KV határozatban ítéli el az egyre aktívabb Petőfi Kör pártellenes megnyilvánulásait. Ezt a határozatot viszont az Írószövetség párttaggyűlésén bírálják.

Július 17.

Váratlanul Budapestre érkezik Anasztasz Mikojan, a SZU Népbiztosok Tanácsának elnökhelyettese, és közli Rákosival, hogy távoznia kell a vezetésből. Másnap, az MDP KV ülésén Rákosi Mátyás egészségi állapotára hivatkozva lemond az első titkárságról. Utóda: Gerő Ernő.

Szeptember 17.

Az Írószövetség közgyűlése Nagy Imre mellett tüntet.

Október 5.

Letartóztatják Farkas Vladimírt és más ÁVH-s tiszteket.

Október 6.

Rajk László, Pálffy Görgy, Szőnyi Tibor és Szalai András újratemetése, mely százezres tüntetéssé válik.

Október 13.

Nagy Imrét visszaveszik a pártba.

Október 19.

A Műegyetem Hess András téri kollégiumában diákgyűlést tartanak, végül 15 pontos követelést fogalmaznak meg.

A Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottságába bekerül Waldyslaw Gomulka, akit korábban mint jobboldali nacionalista elhajlót eltávolítottak a pártvezetésből és három évre bebörtönöztek. Szovjet csapatok indulnak Varsó felé.

Október 20.

Nagygyűlés a Budapesti Műszaki Egyetemen. A Katona József Színház bemutatja Németh László Galilei című drámáját.

Október 22.

Újabb gyűlés a Műegyetemen, más pesti és vidéki egyetemek küldöttségeivel kiegészülve. Ezzel párhuzamosan más budapesti felsőoktatási intézményben külön is gyűléseket szerveznek. Este ülésezik a Petőfi Kör vezetősége.

Október 23.

A Szabad Nép „Új, tavaszi seregszemle” című vezércikke üdvözli az egyetemista ifjúságot.

Kora délután a Kossuth rádió bemondja, hogy a belügyminiszter betiltotta a tervezett tüntetést. Néhány órával később egy új közményben mégis engedélyezik a felvonulást.

Délután 3 órakor indul a diáktüntetés a Petőfi-szobortól. A Pestről és a Budáról indulók a Bem-szobornál találkoznak. A szervező: a Petőfi Kör, a téren Veres Péter olvasta fel az Írószövetség követeléseit.

A Kossuth tér megtelik tünetőkkel. Este 9-kor Nagy Imre mond beszédet. Elvtársaknak szólítja az összegyűlt tömeget, és csupán '53-as programjának megvalósítását ígéri.

5 óra körül a Magyar Rádióhoz is tüntetők érkeznek. Az épületet védő katonák egy része átáll az ő oldalukra. Este tíz körül megkezdődik a rádió ostroma, mely hajnalig tart.

Este 9-10 körül tüntetők ledöntik a Dózsa György úti Sztálin-szobrot.

Gerő Ernő a szovjet csapatok beavatkozását kéri. Este 11 körül a szovjet katonai vezetés parancsot ad a Székesfehérvárott állomásozó különleges hadtestnek, hogy foglalja el Budapestet. Az SZKP Elnökség két tagja, a békésebb Anasztasz Mikojan, és a keményvonalas Mihail Szuszlov is a magyar fővárosba indul.

Október 24.

Hajnalban megérkeznek az első szovjet páncélosok.

Reggel kihirdetik a statáriumot.

A Roosevelttéren tüntetőkre tüzet nyit az ÁVH.

Nagy Imre délben elmondott rádióbeszédében a harcok beszüntetésére, nyugalomra hív fel. A harcok azonban folytatódnak a fővárosban és jó néhány vidéki városban is. Felkelőcsoport alakul a Baross téren és a Corvin közben is. Számos rendőrőrsöt megostromolnak, a legtöbb fegyvert a Bem laktanya elfoglalása után szerzik.

Október 25.

A reggeli órákban szovjet és magyar alakulatok visszafoglalják a rádiót.

Igazság címmel megjelenik az első forradalmi újság.

Délelőtt 10-11 között 8-10 ezer ember gyűlik össze a Kossuth téren. 11:15-kor az addig barátságos szovjet katonák közül valaki tüzet nyit. Pánik tör ki a tüntetők és a katonák között is. Szovjet és magyar katonák lönek egymásra és csapdától tartva a tüntetőkre. Az esetnek több mint hatvan halálos áldozata van.

Az MDP Központi Vezetősége felmenti Gerő Ernőt és Kádár Jánost választja első titkárrá.

Maléter Pál Ezredes a Kilián laktanyában tűzszünetet köt a Corvin köz felkelőkkel.

Pest utcáin harcok és tüntetések.

Október 26.

Az MDP KV új nemzeti kormányt, a szovjetekkel való tárgyalást és béremelést ígér. Az Elnöki Tanács amnesztiát ígér mindazoknak, akik estig leteszik a fegyvert. Utcai harcok az egész városban. A nyugati hatalmak kéri a Biztonsági Tanács összehívását.

Október 28.

A corvin köziek visszaverik a szovjet támadást.

Délután leteszi az esküt az új kormány. Felfüggesztik a kijárási tilalmat. A tüntetések és a harcok folytatódnak. Az SZKP KB ülésén Hruscsov javaslatára határozatot hoznak a Magyarországon tartózkodó szovjet csapatok megerősítéséről.

Október 29.

Gerő Ernő, Hegedüs András és más kommunista vezetők Moszkvába szöknek.

Fegyverszüneti tárgyalások kezdődnek a felkelők, illetve a rendőrség és katonaság megbízottai között.

A rádióban bejelentik, hogy másnap megkezdik a szovjet csapatok kivonását, de még számos összecsapásra sor kerül a felkelők és a szovjet csapatok között.

Október 30.

A Köztársaság téri Párbizottság ostroma. Miután a tömeg elfoglalja az épületet, védői közül többeket meglincselnek, Mező Imre, a védők vezetője, egyébként Nagy Imre híve is életét veszti.

Nagy Imre rádióbeszédében az egypártrendszer megszüntetését, koalíciós kormányzást, szabad választásokat ígér.

Október 31.

Maléter Pált honvédelmi miniszter helyettesé választják. Kimondják az MDP megszűnését, megalakul az MSZMP.

Eisenhower elnök tévébeszédében tiszteletét fejezi ki a magyarországi események iránt, de biztosítja a Szovjetuniót, hogy sem a magyar, sem a lengyel vezetést nem tekinti lehetséges szövetségeseinek. Hruscsov a forradalom katonai letörését javasolja.

November 1.

Újabb szovjet csapatok érkeznek, körülzárják Budapestet. A kormány tiltakozik a szovjet nagykövetnél, Andropovnál. Felmondják a Varsói Szerződést, Magyarországot semlegesnek nyilvánítják és az ENSZ-hez fordulnak segítségért.

Este Kádár János beszéde a rádióban „népünk dicsőséges felkelése”—mondja, de már Münnich Ferencsel együtt titokban Moszkvába utazott. A kormány tagjai nem tudnak hollétéről, attól félnek, hogy a szovjetek letartóztatták.

November 2.

Szolnokon berendezik a szovjet főhadiszállást, megérkezik Konyev marsall, a Varsói Szerződés Egyesített Fegyveres Erőinek főparancsnoka, és kiadja a parancsot a 4-i támadásra.

November 3.

Mindeszenty József bíboros a nyugati hatalmak politikai és gazdasági segítségét kéri.

Magyar-szovjet tárgyalások a csapatkivonásokról.

Éjszaka a tököli szovjet laktanyában letartóztatják Maléter Pált, aki küldöttség élén a béketárgyalások folytatására érkezett oda.

Moszkvában az SZKP KB ülésén Kádár János és Münnich Ferenc vezetésével ellenkormány alakul.

November 4.

Hajnalban Románia felől újabb csapatok érkeznek Magyarországra.

4:15-kor megindul az általános támadás.

Még hajnalban sugározni kezdi a rádió Nagy Imre segélykérő beszédét, melyet hat nyelven ismételnék meg.

A kormány tagjai a jugoszláv követségre menekülnek, egyedül Bibó István marad a parlamentben.

A Nemzetőrség szembeszáll a támadással. Komoly veszteségek mindkét oldalon.

A következő napokban az invázió folytatódik, és fokozatosan megtöri az ellenállást.

Folyamatosak a letartóztatások és deportálások, bár ezek tényét a Kádár-kormány tagadja.

November 7.

A Kádár-kormány leteszi az esküt, bár a Nagy Imre-kormány még törvényesen hatalmon van.

November 17.

Megkezdik a munkásőrség megszervezését. A sztrájkok fokozatosan véget érnek.

November 22.

Kádár írásos garanciát ad Jugoszláviának, így a követségen Nagy Imrééket biztosítják sértetlenségükről: szovjet katonai buszokon elhagyják a követség épületét. Ám az ígéretet megszegve a KGB Romániába viszi őket.

December 6.

Központilag szervezett kommunistabarát tüntetés a Népköztársaság útján és a Nagykörúton, melyet csak a karhatalom és a szovjet katonák közbelépése tud megmenteni a tömeg haragjától. A November 7. téren és a Nyugatinál a hadsereg a tömegbe lő.

December 11.

A Nagy-Budapesti Központi Munkástanács 48 órás általános sztrájkot hirdet. A kormány válaszul statáriumot hirdet, és elrendeli a gyári munkásőrségeket. Rácz Sándort, a KMT vezetőjét letartóztatják.

December 15.

Miskolcon meghozzák az első statáriális halálos ítéletet. A megtorlás időszaka tulajdonképpen csak 1963-ban, az amnesztiával ért véget. Közel 230 halálos ítéletet hajtottak végre, nagyon sokakat letartóztattak vagy internáltak. Decemberig közel 180 ezren hagyták el az országot. 1957-re teljesen helyreállították a korábbi politikai rendszert.